Rhaglen Gyflawn

Gwasanaethau Democrataidd
Swyddfa'r Cyngor
CAERNARFON
Gwynedd
LL55 1SH

Cyfarfod

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI

Dyddiad ac Amser

10.00 y.b., DYDD IAU, 21AIN MEHEFIN, 2018

Lleoliad

Siambr Hywel Dda, Swyddfa'r Cyngor, Caernarfon LL55 1SH

*** NODER ***

Bydd y cyfarfod yn cael ei we-ddarlledu

http://www.gwynedd.public-i.tv/core/portal/home

Pwynt Cyswllt

Eirian Roberts

01286 679018

eirianroberts3@gwynedd.llyw.cymru

(Dosbarthwyd Dydd Mercher, 13 Mehefin 2018)

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI

AELODAETH (18)

Plaid Cymru (10)

Y Cynghorwyr

Menna Baines
Aled Ll. Evans
Judith Mary Humphreys
Olaf Cai Larsen
Paul John Rowlinson
Steve Collings
E. Selwyn Griffiths
Huw Gruffydd Wyn Jones
Mair Rowlands
Cemlyn Rees Williams

Annibynnol (5)

Y Cynghorwyr

Freya Hannah Bentham
Keith Jones
Elfed Powell Roberts
Elwyn Jones
Beth Lawton

Llais Gwynedd (2)

Y Cynghorwyr

Alwyn Gruffydd
Gareth Williams

Annibynnol Unedig Gwynedd (1)

Y Cynghorydd
Dewi Owen

Aelodau Ex-officio

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor

Aelodau Eraill a Wahoddwyd

Arweinydd y Cyngor – Eitem 7

AELODAU CYFETHOLEDIG:

Hefo pleidlais ar faterion addysg yn unig

Anest Gray Frazer	Yr Eglwys yng Nghymru
Rita Price	Yr Eglwys Gatholig
Dylan Davies	Cynrychiolydd Rhieni/Llywodraethwyr Meirionnydd
Karen Vaughan Jones	Cynrychiolydd Rhieni/Athrawon Dwyfor
[sedd wag]	Cynrychiolydd Rhieni/Athrawon Arfon

Heb Bleidlais:

Dilwyn Elis Hughes	UCAC
David Healey	(ATL)

R H A G L E N

1. ETHOL CADEIRYDD

Ethol Cadeirydd ar gyfer 2018/19.

2. ETHOL IS-GADEIRYDD

Ethol Is-gadeirydd ar gyfer 2018/19.

3. YMDDIHEURIADAU

Derbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

4. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

5. MATERION BRYS

Nodi unrhyw faterion sy'n fater brys ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

6. COFNODION 5 - 10

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 17 Ebrill, 2018 fel rhai cywir (ynghlwm).

7. CAIS CYNLLUN TWF AR GYFER GOGLEDD CYMRU - DIWEDDARIAD CYNNYDD 11 - 42

Ystyried adroddiad yr Arweinydd (ynghlwm).

10.10yb – 10.55yb

*amcangyfrif o'r amser

(Dilynir y cyfarfod gan weithdy aelodau am 11.00yb i flaenoriaethu eitemau ac adnabod rhaglen waith y pwyllgor am 2018/19.)

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI 17.04.18

Yn bresennol: Y Cynghorydd Beth Lawton – Cadeirydd.
Y Cynghorydd Nia Jeffreys – Is-gadeirydd.

Y Cynghorwyr: Menna Baines, Freya Bentham, Steve Collings, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Judith Humphreys, Elwyn Jones, Cai Larsen, Dewi Owen, Paul Rowlinson a Cemlyn Williams.

Aelodau Cyfetholedig: David Healey (ATL) a Dilwyn Elis Hughes (UCAC).

Swyddogion yn bresennol: Gareth James (Rheolwr Aelodau – Cefnogi a Chraffu) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau).

Yn bresennol ar gyfer eitem 5 isod:
Y Cynghorydd Gareth Thomas (Aelod Cabinet Addysg)
Garem Jackson (Pennaeth Addysg)
Gwern ap Rhisiart (Swyddog Addysg Ardal Gwynedd)

Yn bresennol ar gyfer eitem 6 isod:
Y Cynghorydd Gareth Thomas (Aelod Cabinet Addysg)
Garem Jackson (Pennaeth Addysg)
Gwern ap Rhisiart (Swyddog Addysg Ardal Gwynedd)
Einir Thomas (Uwch Reolwr Anghenion Dysgu Ychwanegol)

Yn bresennol ar gyfer eitem 7 isod:
Y Cynghorydd Gareth Thomas (Aelod Cabinet Addysg)
Garem Jackson (Pennaeth Addysg)

1. YMDDIHEURIADAU

Y Cynghorwyr Aled Evans, Huw Wyn Jones, Keith Jones, Elfed Roberts a Gareth Williams; Anest Gray Frazer (yr Eglwys yng Nghymru) a Rita Price (Yr Eglwys Gatholig).

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATERION BRYS

Dim i'w nodi.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 23 Ionawr, 2018, fel rhai cywir.

5. DEILLIANNAU CYFNOD SYLFAEN GWYNEDD

Cyflwynwyd – adroddiad yr Aelod Cabinet Addysg yn cyflwyno canlyniadau'r adroddiad a gomisiynwyd i'r Cyfnod Sylfaen.

Yn ystod y drafodaeth, amlygwyd y prif bwyntiau a ganlyn:-

- Er bod canfyddiad bod sgiliau cymdeithasol yn is mewn plant nag yn y gorffennol, bod perfformiad Gwynedd o ran y dangosydd personol a chymdeithasol yn uchel ac yn awgrymu nad yw'n gymaint o broblem â'r ffactor ieithyddol.
- Bod y ffaith bod perfformiad plant Gwynedd o ran allbwn yn 3ydd drwy Gymru ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 2, gan gynnwys y maes iaith, yn awgrymu bod y gyfundrefn gynradd yn ei chyfanrwydd yn gwneud ei gwaith a bod plant yn gadael y gyfundrefn gynradd gyda'r sgiliau angenrheidiol i'w galluogi i gyrraedd eu llawn botensial.
- Dylid rhoi pwysau ar lywodraethwyr i wneud pob ymdrech i gyflogi siaradwyr Cymraeg ar gyfer pob swydd mewn ysgol, er y cydnabyddir bod hynny'n gallu bod yn her mewn rhai ardaloedd.
- Bod yr adroddiad yn neidio o un peth i'r llall yn hytrach na chanolbwyntio ar y cyfnod sylfaen yn unig.
- Bod sawl cyfeiriad yn yr adroddiad at wanychu'r Gymraeg, e.e. y sylw nad yw pob aelod o staff yn cadw at bolisi iaith yr ysgol bob amser a'u bod yn troi i'r Saesneg i siarad â disgyblion di-gymraeg. Hefyd, mae awgrym yma y caniateir i blant ymateb i brofion drwy'r Saesneg pan mae'r sefyllfa'n codi, yn groes i'r polisi o ymateb i brofion drwy'r Gymraeg. Rhaid cofio hefyd, wrth sôn am ddisgyblion 'Saesneg fel iaith ychwanegol', bod y Saesneg hefyd yn iaith ychwanegol i'r 64% o blant Gwynedd sy'n dod o aelwydydd Cymraeg.
- Nad oes unrhyw reswm pam na all pob plentyn, ar wahân i newydd-ddyfodiaid, ddilyn eu holl gwrs ysgol drwy'r Gymraeg.
- Bod y lleihad yn nifer y siaradwyr Cymraeg yn ein hysgolion cynradd yn fater o bryder a rhaid mynd i'r afael â hyn ar fyrder neu mae perygl y bydd y niferoedd yn gostwng i'r fath raddau fel na ellir cyfiawnhau'r polisi o gwbl.
- Mae cydnabyddiaeth bod yr addysg drochi yn y cyfnod sylfaen yn allweddol bwysig a bod y canolfannau iaith yn chwarae rôl hynod bwysig yn trochi disgyblion CA2.
- Er y deellir nad oes yna lefydd gweigion wedi bod yn y canolfannau iaith hyd yma, pe cyfyd sefyllfa o'r fath yn y dyfodol, gellid ystyried y posibilrwydd o ymestyn y ddarpariaeth yn ehangach na blwyddyn 2 yn unig, ond gan gadw mewn cof mai ieuenga'n byd yw'r plant, lleiaf perthnasol yw'r cwrs ar eu cyfer.
- Bod lle i gryfhau'r elfen pontio rhwng y cyfnod sylfaen a'r cylchoedd meithrin ym maes llafaredd. Mae yna bobl arbennig o dda yn y cylchoedd meithrin yn hyrwyddo sgiliau caffael iaith a hefyd arbenigedd amlwg yn y cyfnod sylfaen all gynorthwyo'r cylchoedd meithrin hefyd fel bod gwaelodlin y plant yn gwella pan maent yn cyrraedd yr ysgol.
- Na chredir bod gwerth mewn sefydlu canolfannau iaith penodol i ddysgu Saesneg i blant, gan nad ydi dysgu'r Saesneg yn broblem i neb oherwydd dylanwadau'r iaith honno ar blant o bob cyfeiriad. I'r gwrthwyneb, mae'r Gymraeg yn wan o ran cyfleoedd i'w siarad y tu allan i'r ysgol.

- Bod rôl i'r aelodau, fel cynghorwyr a llywodraethwyr ysgolion cynradd, ddylanwadu i sicrhau bod y polisi iaith yn cael ei weithredu'n gadarn o fewn yr ysgolion.
- Bod y chwyldro technolegol sydd wedi digwydd dros y blynyddoedd diwethaf yn golygu bod angen taro cydbwysedd rhwng gwneud yn siŵr bod plant yn datblygu i fod yn gyfathrebwyr naturiol â phobl, tra'n sicrhau ar yr un pryd, o ystyried y gofynion fydd arnynt maes o law ym maes cyflogaeth, nad ydynt yn cael eu hamddifadu o'r profiadau a ddaw i'w rhan o'r rhyngwyneb technolegol.
- Bod y toriad yn y grant gwella addysg yn destun pryder sylweddol o gofio bod tua 60% o'r grant yn mynd tuag at gyflogi cymorthyddion y cyfnod sylfaen. Gan fod rhai o'r cymorthyddion wedi derbyn codiadau cyflog yn ddiweddar, ac nad oes modd i'r Cyngor ariannu codiadau yng nghyflogau swyddi sy'n cael eu hariannu drwy grant, mae llai o arian ar gael i gyflogi cymorthyddion yn gyffredinol.
- Bod torri arian y cymorthyddion yn cynyddu baich gwaith athrawon a bod angen parhau i herio llywodraethau San Steffan a Chymru ynglŷn â'r sefyllfa.

Diolchodd yr Aelod Cabinet i'r ysgolion am eu hymdrechion yn y maes cyfnod sylfaen, ac yn benodol ym maes y Gymraeg, gan nodi bod tystiolaeth yn dangos bod plant, erbyn cyrraedd 11 oed, yn cyflawni yn briodol a thu hwnt i'w hoedran ymhob maes, gan gynnwys y Gymraeg.

Cyfeiriodd y Pennaeth Addysg at y gyfres o brif argymhellion ar ddiwedd yr adroddiad gan egluro bod rhai ohonynt yn argymhellion i'r awdurdod ac eraill yn argymhellion i GwE. Byddai'n sicrhau bod yr argymhellion i'r awdurdod yn ffurfio rhan o gynllun busnes y gwasanaeth ar gyfer y cyfnod sylfaen a bod yr argymhellion i GwE wedi'u hymgorffori yn y fanyleb y gofynnir amdani.

Rhybuddiodd yr Aelod Cabinet y byddai'n anodd gwireddu nifer o'r argymhellion oherwydd y toriad yn y grant gwella addysg.

Cytunwyd i gyflwyno adroddiad pellach i'r pwyllgor hwn ar effaith gweithredu'r argymhellion ar ddiwedd yr adroddiad.

6. ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL A CHYNHWYSIAD

Cyflwynwyd - adroddiad yr Aelod Cabinet Addysg yn rhoi amlinelliad o'r Gwasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad newydd a ddaeth i rym ym Medi 2017, gan fanylu ar brif lwyddiannau'r gwasanaeth a'r meysydd sydd angen eu datblygu ymhellach i sicrhau gwasanaeth effeithiol ac effeithlon i bartneriaeth Awdurdodau Addysg Cynghorau Gwynedd a Môn.

Yn ystod y drafodaeth, amlygwyd y prif bwyntiau a ganlyn:-

- Canmolwyd y rhaglen Rhwyd Arall sy'n cefnogi rhieni lle bo ansicrwydd neu ddiffyg dealltwriaeth o oblygiadau addysgu gartref a nodwyd bod unigolion sydd wedi bod allan o'r gyfundrefn addysg am flynyddoedd wedi symud yn ôl i addysg prif lif gyda mewnbwn y rhaglen yma a Comic Relief. Datganodd y Cynghorydd Cemlyn Williams fuddiant personol gan ei fod yn gyfarwyddwr ar Gwmni Sylfaen oedd wedi bod â chysylltiad â'r rhaglen hon yn y gorffennol. Nid oedd o'r farn ei fod yn fuddiant sy'n rhagfarnu ac ni adawodd y cyfarfod.

- Bod yr ysgolion yn gwbl greiddiol i lwyddiant y gyfundrefn newydd a'i bod yn bwysig bod yr athrawon / cymorthyddion yn derbyn yr hyfforddiant sydd ei angen arnynt i symud hyn ymlaen.
- Bod cefnogaeth y Bwrdd Iechyd yn greiddiol i lwyddiant y gwasanaeth hefyd.
- Mynegwyd pryder bod gan y Gwasanaeth Cwnsela restr aros o bron i 100 ar hyn o bryd, ond croesawyd y cydweithio hefo CAMHS. Nodwyd bod y gwaith hwn yn croesi maes sawl pwyllgor craffu a bod athroniaeth ataliol yn amlygu ei hun fwyfwy yn yr ysgolion hefyd. Nodwyd yr angen i edrych ar y rhesymau dros y cynnydd mewn gorbryder ymhlith pobl ifanc.
- Nad oes cyfeiriad yn yr adroddiad at blant abl a thalentog, sydd hefyd yn blant ag anghenion dysgu ychwanegol.
- Bod y gwasanaeth yn cael ei werthfawrogi'n fawr yn y prif lif.
- Bod y cynlluniau datblygu unigol yn ddogfennau maith sy'n creu baich gwaith ychwanegol i ysgolion.

Gofynnwyd i'r Swyddog Addysg Ardal roi ei argraffiadau o sut 'roedd pethau wedi mynd hyd yma ac unrhyw broblemau a ragwelai ar y gorwel. Nododd:-

- Bod y newidiadau wedi bod yn sylweddol ac yn arwyddocaol, nid yn unig i gynnwys yr hyn a gynigir i ysgolion a'r ffordd o weithio gydag ysgolion, ond hefyd o ran y gweithio ar draws dwy sir.
- Mai elfen bwysig o lwyddiant Gwedd 1 o'r adolygiad strategol oedd bod y broses drwyddi draw wedi bod yn adweithiol i unrhyw newid wrth i'r broses honno fynd rhagddi. Gan hynny, 'roedd yna bethau wedi newid yn barod i ymateb i sylwadau ysgolion ac i wneud y gwasanaeth hyd yn oed yn fwy llyfn.
- Gan fod y maes yn eang iawn a chwestiynau'n mynd i godi'n aml, y sefydlwyd y grŵp defnyddwyr fel bod y broses o wella'n mynd rhagddi'n barhaus.
- Y byddai Gwedd 2 o'r adolygiad yn golygu mwy o newidiadau eto a byddai'r hyn a ddysgwyd o Wedd 1 yn cael ei ymgorffori yng Ngwedd 2 fel bod modd edrych ar hynny fel rhan o briff y camau nesaf.
- Bod y cynllun o resymoli'r tîm, ayb, wedi cyfarch hanner yr arbedion ariannol disgwyliedig a'r hanner arall wedi dod o leihau'r gyllideb integreiddio a bod hynny wedi'i fodelu i'r ysgolion yn barod yn y cyllidebau y maent wedi'u derbyn.

Nododd yr Aelod Cabinet y bwriedid adrodd yn ôl i'r pwyllgor yn flynyddol, neu'n amlach, ar gynnydd y cynllun, gan awgrymu mai'r amser gorau i wneud hynny fyddai diwedd Hydref / Tachwedd gan y byddai hynny'n caniatáu dal i fyny yn sgil absenoldeb y disgyblion dros wyliau'r haf cyn i'r asesu ddigwydd. Hefyd, byddai'r newidiadau i'r gwasanaeth yn gliriach erbyn hynny.

Derbyniodd y pwyllgor bod y cynllun hyd yn hyn yn llwyddiannus gan edrych ymlaen at weld yr hyn fydd yn digwydd yn y camau nesaf.

7. EGWYDDORION ADDYSG ADDAS I BWRPAS

Cyflwynwyd - adroddiad yr Aelod Cabinet Addysg yn ceisio barn y pwyllgor craffu ar yr egwyddorion addysg arfaethedig fydd yn sail ar gyfer gwireddu gweledigaeth yr Adran Addysg a datblygu'r gyfundrefn er sicrhau addysg o ansawdd uchel i blant a phobl ifanc Gwynedd ar gyfer yr unfed ganrif ar hugain.

Ar sail canlyniadau'r ymgynghoriad gyda'r Llywodraethwyr a'r ysgolion, a gweledigaeth yr Adran Addysg, gofynnwyd yn benodol am farn aelodau'r pwyllgor craffu ar yr egwyddorion canlynol, a ystyrir yn sail i gyfundrefn addysg Gwynedd i'r dyfodol:-

- Cyfundrefn o ysgolion uwchradd hyfyw;
- Dau ystod oedran o fewn yr un dosbarth yn y cynradd;
- Oddeutu 80% o amser digyswllt i'r Pennaeth i ganolbwyntio ar faterion arweinyddiaeth yn y cynradd.

Yn seiliedig ar yr wybodaeth oedd i law, amlygwyd y sylwadau a ganlyn yn ystod y drafodaeth:-

- Rhaid bod yn glir ynglŷn â beth fydd effaith mabwysiadu'r egwyddorion hyn.
- Mae'n debygol y bydd yna dorri athro neu oriau athro mewn rhai ysgolion a bydd hynny'n anodd iawn i bennaeth, yn enwedig os yw'n rheoli dwy neu dair ysgol.
- Dechrau'r daith yw hyn ac mae tipyn mwy o waith a chraffu i'w wneud.
- Mae'r diffyg ymgeiswyr ar gyfer swyddi drwy drwch yr ysgolion cynradd ac uwchradd yn destun pryder.
- Mae'r gyfundrefn yn rhy dameidiog i fod yn denu'r genhedlaeth nesaf o arweinyddion. Er enghraifft, nid oes cyfle i benaethiaid adrannau yn yr ysgolion uwchradd lleiaf eu maint feithrin sgiliau i fod yn arweinwyr oherwydd, fel adrannau un person, nid oes ganddynt yr amser i arwain yr adran na neb yn yr adran i'w rheoli. Hefyd, gan fod ysgolion cynradd yn aml yn rhy fach i gael dirprwy bennaeth, nid oes cyfle yno chwaith i bobl ddatblygu sgiliau arwain.
- Mae'r gofynion sylweddol uwch sy'n cael eu gosod ar bobl o ran addysgu ac arwain yn golygu bod swyddi mewn ysgolion wedi mynd yn llawer llai atyniadol.
- Gallai'r cwestiynu yn yr holiadur fod wedi bod yn fwy treiddgar, e.e. yn hytrach na gofyn yn unig am farn ar y datganiad "*Mae'n bwysig rhoi digon o amser i Benaethiaid reoli ac arwain ...*", dylid hefyd bod wedi gofyn ydi'r ymatebwyr yn cytuno â'r datganiad er gwaethaf goblygiadau hynny.
- O ran yr awgrym y dylai penaethiaid ysgolion uwchradd fod yng ngofal tua 900 o ddisgyblion, y dymunir gweld tystiolaeth gadarn i gefnogi hynny ar ffurf gwaith ymchwil yn y wlad yma ac ar draws Ewrop i'r maint o ysgol sy'n gweithio orau ac yn rhoi'r canlyniadau gorau i blant.
- Er y croesawir y bwriad i uno rhai ysgolion bychain i'w gwneud yn fwy hyfyw, nad yw hynny'n ymarferol bosib' yn y Wynedd sydd ohoni ac y byddai'r pennaeth yn treulio cyfran helaeth o'i amser yn teithio rhwng y naill safle a'r llall.
- Bod polisi recriwtio'r colegau, sy'n mynnu bod rhaid i'r sawl sy'n dymuno dilyn cwrs ymarfer dysgu feddu ar radd 2:1, yn golygu bod pobl ifanc yn mynd dros y ffin i Loegr i hyfforddi fel athrawon a bod hynny, yn ei dro, yn arwain at brinder athrawon yn lleol.
- Bod recriwtio athrawon ym Meirionnydd a Dwyfor yn arbennig o broblemus gan nad yw athrawon arbenigol mewn gwahanol bynciau yn awyddus i ddysgu mewn ysgolion sy'n methu cynnig profiad 6ed dosbarth iddynt.
- Bod Ysgol Uwchradd Tywyn, sydd â 280 o blant yn unig, wedi cael adroddiad penigamp gan Estyn yn ddiweddar, felly pam ystyrir bod angen 900 o ddisgyblion i ysgol fod yn hyfyw?
- Mai'r ffordd ymlaen o ran sicrhau dyfodol ysgolion gyda niferoedd llai o ddisgyblion / athrawon yw drwy wneud mwy o ddefnydd o dechnoleg, megis

Skype, lle gall plant mewn un ysgol ymuno â gwersi mewn ysgol arall lle mae athro yn arbenigo yn y pwnc.

- Na ddylid cyflwyno unrhyw newidiadau heb ymgynghori'n gyntaf gyda'r cymunedau sy'n cael eu heffeithio a dylid rhagdybio bob amser yn erbyn cau ysgolion.
- Gan y bydd nifer o benaethiaid yn cyrraedd oed ymddeol yn y blynyddoedd nesaf, dylid paratoi'n ddigonol ar gyfer hynny, e.e. drwy ddarparu portffolio yn amlygu manteision dysgu yng Ngwynedd a'i gylchredeg yn eang.
- Mae swyddi dysgu yng Ngwynedd yn cael eu hysbysebu ar wefan y Cyngor yn unig a phrin bod pobl sy'n dysgu mewn rhannau eraill o'r wlad yn edrych ar hynny. Dylid hysbysebu swyddi'n ehangach a thrwy hynny ddenu athrawon yn ôl i'r sir.
- Pryderir y byddai cael trefniadau cydweithredol rhwng ysgolion uwchradd yn effeithio ar yr ysgolion dysgu gydol oes a sefydlwyd yn y Bala a Dolgellau.
- O safbwynt dysgu ystod oedran, mae partneriaethu yn debygol o olygu symud plant o un ysgol i'r llall a'r unig ffordd o wneud hynny, yn y pen draw, yw drwy gau ambell ysgol.
- Y cefnogir yr egwyddorion yn gyffredinol, ond cydnabyddir bod heriau enfawr i allu darparu hyn.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00yb a daeth i ben am 1.00yp.

CYNGOR GWYNEDD

ADRODDIAD I BWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI

Dyddiad y Cyfarfod:	21 Mehefin, 2018
Aelod Cabinet:	Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn, Arweinydd y Cyngor
Awdur:	Iwan T. Jones, Cyfarwyddwr Corfforaethol
Rhif Ffôn Cyswllt:	01286 679685
Teitl yr Eitem:	Cais Cynllun Twf ar gyfer Gogledd Cymru – Diweddariad Cynnydd

1. CYFLWYNIAD

1.1. Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno diweddariad ar y Cynllun Twf i Ogledd Cymru, ynghyd a gwybodaeth am y trefniadau llywodraethu arfaethedig.

2. CRYNODEB O'R SEFYLLFA DDIWEDDARAF

2.1. Mae sawl gweithdy wedi ei gynnal gydag Aelodau'r Cyngor er mwyn rhannu gwybodaeth am y Cynllun Twf. Rhoddwyd cefndir am y broses o ddatblygu ceisiadau'r Cynllun Twf, a'r disgwyliadau o Lywodraeth Prydain a Llywodraeth Cymru. Yn ogystal, rhoddwyd blas i'r Aelodau am y mathau o brosiectau fyddai'n debygol o fod yn rhan o Gynllun Twf y Gogledd, a'r gofynion ariannol. Amlygwyd yn enwedig pwysigrwydd y sector preifat yn y broses o adnabod syniadau a chynlluniau posibl er mwyn manteisio ar arian o'r Cynllun Twf. Cyfeiriwyd hefyd at y ffaith bod Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn ei le, ac yn cyd-gordio datblygiad y Cynllun Twf.

2.2. Bwriedir rhoi cyflwyniad ar lafar i'r Pwyllgor o ran y sefyllfa ddiweddaraf o ran y trafodaethau efo Llywodraeth Prydain a Llywodraeth Cymru.

3. Y DDOGFEN GYNNIG

3.1. Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi paratoi'r "ddogfen gynnig" sy'n dwyn ynghyd y cyfiawnhad am fuddsoddiad i'r Gogledd, ein gweledigaeth ac amcanion ein Rhaglenni Strategol a'r portffolio o Brosiectau, a'r achosion economaidd ac ariannol ar gyfer buddsoddiad.

3.2. Mae'r ddogfen hefyd yn nodi ein gofynion mewn perthynas â phwerau a chyfrifoldebau newydd i'r Gogledd, ac yn nodi'r trefniadau llywodraethu fydd mewn lle er mwyn cyflawni'r Weledigaeth Dwf.

3.3. Mae copi o Grynodeb Gweithredol a phrif negeseuon y Ddogfen wedi'i gynnwys fel ***Atodiad 1***.

Cyswllt:
01286 679729 • 01286 679490
cabinet@gwynedd.llyw.cymru

3.4. Fe welwch yn ogystal 'naratif' o bob prosiect sydd yn rhan o'r Cynllun Twf yn ***Atodiad 2***. Mae hyn yn rhoi syniad da i chwi fel Aelodau beth yw pwrpas a phrif ddeilliannau pob prosiect.

3.5. Fe gyflwynir tablau yn crynhoi'r achos ariannol a'r achos economaidd dros fuddsoddiad yn ***Atodiad 3***. Dyma fydd sail y trafodaethau gyda'r ddwy Lywodraeth, gyda'r bwriad i ddod i gytundeb ynglŷn â'r "penawdau telerau" (Heads of Terms Agreement) erbyn Hydref/Tachwedd 2018.

3.6. Mae'r wybodaeth am y trefniadau llywodraethu a'r Cytundeb Llywodraethu yn cael ei gyflwyno yn ***Atodiad 4***. Mae'n fwriad cyflwyno'r Cytundeb Llywodraethu arfaethedig i'r Cabinet ar 3ydd o Orffennaf ac i'r Cyngor Llawn ar 12fed o Orffennaf.

3.7. Gwahoddir sylwadau a barn y Pwyllgor ar y Cytundeb Llywodraethu.

Atodiadau:

Atodiad 1	Crynodeb Gweithredol a Phrif Negeseuon
Atodiad 2	Prosiectau
Atodiad 3	Tablau Achos Ariannol a'r Achos Economaidd
Atodiad 4	Trefniadau Llywodraethu

Dogfennau Cefndirol:

Dim.

CRYNODEB GWEITHREDOL A NEGESEUON ALLWEDDOL

- Mae daearyddiaeth economaidd y Gogledd yn amrywiol iawn, sydd wedi'i nodweddu gan amrywiaeth mewn GVA a lefelau cyflogau;
- Bu twf cadarn a chadarnhaol mewn cynhyrchedd a chyflogaeth dros y blynyddoedd diwethaf, ond mae'r rhanbarth yn dal i fod ar ôl rhanbarthau eraill yn y DU yng nghyswllt dangosyddion economaidd allweddol;
- Mae hanes o dwf cryf iawn wedi bod yng ngogledd ddwyrain Cymru, ond bellach mae hyn yn cael ei gyfyngu gan ddiffyg isadeiledd (safleoedd a thrafnidiaeth) ynghyd â phrinder yn y farchnad lafur a chyflenwad sgiliau;
- Yng ngogledd orllewin Cymru, mae'r sector preifat yn wannach ac mae'r economi yn fwy dibynnol ar y sector cyhoeddus. Mae angen am isadeiledd wedi'i ariannu'n gyhoeddus i sbarduno a hwyluso twf sector preifat, a chefnogi datblygiadau cyflenwyr yn ymwneud â phrosiectau buddsoddiad ar raddfa fawr;
- Mae gan y rhanbarth gyfle mawr i gynhyrchu twf yn sgil buddsoddiadau arfaethedig gan y sector preifat mewn sectorau economaidd allweddol megis gweithgynhyrchu uwch ac ynni. Un prosiect strategol allweddol yw Prosiect Wylfa Newydd sydd werth £15bn, y prosiect isadeiledd mwyaf yng Nghymru ers cenhedlaeth a fydd yn cael effaith fawr ar fusnesau a'r farchnad lafur yn y rhanbarth;
- Er mwyn manteisio ar gyfleoedd o'r fath, mae'r rhanbarth wedi datblygu un weledigaeth gydgysylltiedig ar gyfer twf economaidd a chyflogaeth, gydag ymrwymiad rhwng yr holl bartneriaid i weithio ar y cyd er diben cyffredin;
- Mae cytundeb wedi'i wneud i ganolbwyntio mwy ar "dwf cynhwysol", gan roi sylw i afreoleidd-dra cymdeithasol a gofodol o fewn y rhanbarth. Bydd angen i dwf gael ei ddosbarthu a'i raddio, yn unol â blaenoriaethau Cynllun Gweithredu Economaidd Llywodraeth Cymru a'n hymrwymiad dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol;
- Mae uchelgais glir ar gyfer y rhanbarth i osod ei hun fel un o brif leoliadau'r DU ar gyfer cynhyrchu ynni a gweithgynhyrchu uwch - ynghyd â bod yn ganolbwynt o arloesedd ac arbenigedd technoleg, a chanolfan o ragoriaeth ar gyfer twristiaeth gwerth uchel. Mae'r uchelgais hon yn adeiladu ar gryfderau a chyfleoedd, a bydd ei chyflawni yn creu ymagwedd fwy cynaliadwy a chytbwys i ddatblygu'r economi;
- Mae'r Rhaglenni Strategol a'r portffolio o Brosiectau sydd wedi'u hadnabod yn y ddogfen yn adlewyrchu'r weledigaeth a'r ymagwedd. Maent wedi'u cyd-ddylunio a'u datblygu gan randdeiliaid allweddol, yn benodol y sector preifat. Mae wyth Rhaglen Strategol sy'n rhai eang a hirdymor, a 25 Prosiect sy'n rhoi datrysiadau ar gyfer y tymor byrrach ac sydd yn bennaf yn brosiectau cyfalaf;
- Ffocws nifer o'n Prosiectau yw creu'r amodau priodol i ddenu buddsoddiad gan y sector preifat. Mae nifer o'n safleoedd ar gyfer datblygu busnes neu ddiwydiannol wedi'u "hoedi" ar hyn o bryd er enghraifft, ac mae angen buddsoddiad ymlaen llaw i alluogi i'r safleoedd hyn fod yn "barod i'r farchnad" ar gyfer y sector preifat. Mae hyn yn adlewyrchu'r angen am ymyrraeth ac i uchafu gwerth yr asedau sydd ar gael ar gyfer twf economaidd ledled y rhanbarth;
- Ar y cyd, mae'r prosiectau sydd wedi'u hadnabod yn rhai trawsffurfiol - mae'n becyn cyffrous o brosiectau arloesol sy'n rhyng-gysylltiedig ac yn gyd-ddibynnol. Bydd eu cyflawni yn cefnogi'r rhanbarth i ddod dros y rhwystrau a wynebir gan y sector preifat ar hyn o bryd i fuddsoddi yn y rhanbarth a chreu swyddi. Yn ogystal, byddant yn cefnogi'r rhanbarth i addasu i "rymoedd

newydd" sy'n effeithio ar fusnesau, a pharatoi ar eu cyfer, megis datgarboneiddio, awtomeiddio, deallusrwydd artiffisial a ffurfiau eraill o ddigideiddio. Mae ffocws yn benodol ar gefnogi technolegau carbon isel i roi hwb i gynhyrchedd a chreu swyddi gwerth uchel;

- Cyfanswm cost y buddsoddiad a gynigir yw **£790.3m**, gyda bron i **£100m** o gyfraniadau sector preifat uniongyrchol a **£272.2m** o gyfraniadau gan amrywiol bartneriaid. Rydym yn ceisio **£393m** gan y Cynllun Twf a **£28.9m** o arian refeniw ar gyfer y Cynllun Twf;
- Caiff bron i **5,000** o swyddi uniongyrchol eu creu, a gwerth buddsoddiad y sector preifat a gyflawnir o ganlyniad uniongyrchol i'r prosiectau sy'n cael eu cyflawni (buddsoddiad anuniongyrchol y sector preifat) fydd **£3.2bn**;
- Y nod cyffredinol yw cynyddu gwerth economi gogledd Cymru o **£12.8biliwn** yn 2016 i **£22biliwn** erbyn 2035;
- Hefyd, rydym yn ceisio cefnogaeth Llywodraethau'r DU a Chymru i dderbyn mwy o gapasiti a'r hyblygrwydd i wneud penderfyniadau allweddol ar lefel ranbarthol. Ceisir pwerau a chyfrifoldebau newydd i hwyluso twf mewn meysydd polisi allweddol megis trafnidiaeth a chyflogaeth;
- Mae'r rhanbarth wedi sefydlu trefniadau llywodraethu newydd a chadarn i gydlynu a chyflawni'r Weledigaeth Twf ar gyfer y rhanbarth. Bellach, bydd swyddogaethau megis datblygu'r economi, sgiliau a chyflogaeth, trafnidiaeth a chynllunio defnydd tir yn cael eu cydlynu gan "Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru" ar ei newydd wedd;
- Caiff grŵp newydd o randdeiliaid ei sefydlu hefyd, wedi'i arwain gan y sector preifat, i gefnogi, cynghori a herio Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru;
- Bydd Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, ynghyd â'i drefniadau a'i strwythur llywodraethu, yn rhoi arweinyddiaeth ac atebolrwydd ar gyfer cyfeiriad a deilliannau strategol. Hefyd, bydd yn llais cryf ac unedig ar gyfer gogledd Cymru.

RHAN 6 - Y RHESTR O BROSIECTAU

Mae'r Prosiectau y gofynnir am fuddsoddiad ar eu cyfer wedi'u cynnwys yn yr adran hon. Maent oll yn rhai strategol a bydd eu cyflawni yn trawsffurfio perfformiad a chyfleoedd ledled y rhanbarth. Maent wedi'u datblygu yng nghyd-destun ein Gweledigaeth a'n Nodau, ac maent wedi'u cyflwyno o fewn y Rhaglenni Strategol.

Mae'r Prosiectau'n rhyng-gysylltiedig ac yn gyd-ddibynnol. Maent oll wedi'u profi yn nhermau bod yn addas yn strategol, eu bod yn gwireddu gwerth am arian, eu bod yn fasnachol gynaliadwy, bod y gallu i'w cyflawni yn bodoli a bod cefnogaeth ac ymrwymiad gan y bartneriaeth.

Cawsant eu dylunio a'u datblygu drwy weithio mewn partneriaeth a chyd-gynhyrchu ymhlith partneriaid o'r sectorau cyhoeddus, addysg uwch, addysg bellach ac yn benodol y sector preifat yn y rhanbarth.

Mae'r Rhestr o Brosiectau yn cynnwys cymysgedd o ddatrysiadau sydd:

- Wedi'u targedu'n ofodol
- Yn gyffredinol ledled y rhanbarth
- Yn hwyluswyr e.e. trafnidiaeth, tai
- Yn cefnogi twf ac yn denu buddsoddiad o'r sector preifat
- Yn hyrwyddo arloesedd

Rhennir buddion y buddsoddiad er mwyn cefnogi twf cynaliadwy a chynhwysol ledled y rhanbarth - yn unol â'n Gweledigaeth ynghyd â blaenoriaethau Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Mae Achos Busnes Amlinellol (OBC) ar gyfer pob Prosiect wedi'i gynnwys yn ***Atodiad 1***. Paratowyd yr OBCs hyn yn unol â Llyfr Gwyrdd y Trysorlys.

Isod, ceir naratif ar gyfer pob Prosiect:

1. Rhaglen Cysylltedd Digidol

Bydd y Rhaglen hon yn cyflwyno Prosiectau a fydd yn gwella cysylltedd digidol ar gyfer busnesau a chartrefi ledled y rhanbarth, ynghyd â sgiliau digidol ac arloesedd mewn arwyddion digidol.

- **Prosiect Cysylltedd Digidol Gogledd Cymru**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

  Bydd y Prosiect hwn yn datblygu gwelliannau mewn isadeiledd band eang a symudol sefydlog sy'n angenrheidiol er mwyn cefnogi gweithgaredd busnes cystadleuol newydd a phresennol yn y Gogledd. Bydd hefyd yn gwella'r rhanbarth fel lle i fuddsoddi, gweithio a byw ynddo. Yn benodol, bydd yn canolbwyntio ar isadeiledd goddefol ffibr llawn, gwasanaeth gigabit fforddiadwy a defnydd o fand eang gwledig.

  Mae'r sector preifat yn y rhanbarth yn ystyried y prosiect hwn yn flaenoriaeth uchaf. Maent wedi bod ynghlwm â'i ddylunio a'i ddatblygu.

Hefyd, bydd y Prosiect yn gerbyd i ddenu cyllid sector preifat gan y sector preifat, yn benodol gan weithredwyr rhwydwaith. Rhoddir ystyriaeth ofalus gan weithredwyr rhwydwaith i fuddsoddi arian sector preifat uniongyrchol yn y Prosiect drwy gyd-fenter.

Amlygir yr angen am y Prosiect gan y ffaith fod pedair o'r chwe sir yn y Gogledd yn y 25% isaf o ardaloedd Awdurdod Lleol y DU ar gyfer darpariaeth band eang Cyflym Iawn (>20 Mbps) (mis Mawrth 2018).

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng 2019 a 2021.

Bydd gan y Prosiect ddeilliannau ac effaith glir, yn cynnwys y ffaith y bydd 80% o safleoedd cyflogaeth strategol yn cael eu 'pasio' gan isadeiledd uniongyrchol ac y bydd o leiaf un darparwr rhwydwaith yn cael mynediad i 100% o'r dwythellau a ddarperir. Caiff y deilliannau hyn eu cyflawni erbyn 2021.

Cost y Prosiect yw £69,750,000.

- **Prosiect Canolfan Prosesu Signal Digidol**
  [Prif Ariannwr: Prifysgol Bangor]

  Bydd y Prosiect hwn yn trosglwyddo gweithgareddau Ymchwil a Datblygu a yrrir gan y farchnad yn gynnyrch, yn brosesau ac yn wasanaethau y gellir manteisio'n fasnachol arnynt ar gyfer cyfathrebu digidol. Bydd yn sicrhau bod y rhanbarth ym mlaen yr economi digidol newydd, a bydd yn cynnal Ymchwil a Datblygu a yrrir gan y farchnad ar gyfer prosesu signal digidol i rwydweithiau gwifr a diwifr.

  Bydd y prosiect wedi'i leoli ym Mhrifysgol Bangor - mae gan y Brifysgol enw da yn rhyngwladol wrth weithredu'r dechnoleg hon gyda'r sector Telegyfathrebu. Bydd cydweithio agos yn digwydd gyda chwmnïau rhyngwladol mawr drwy'r prosiect hwn.

  Mae angen arian er mwyn datblygu'r Ganolfan Brosesu a sicrhau fod ganddi'r offer a'r cyfleusterau priodol.

  Bydd y Prosiect hwn yn gosod y rhanbarth fel Canolfan o Arbenigedd Rhyngwladol mewn signalu digidol, ac yn cynyddu lefelau penodol o fasnacheiddio ymchwil mewn sectorau gwerth uchel. Yn ogystal, bydd yn cynyddu nifer y graddedigion ac ôl-raddedigion mewn disgyblaethau galw uchel o fewn y rhanbarth.

  Bydd yn creu 160 o swyddi uniongyrchol ac yn cynhyrchu 30 yn ychwanegol o raddedigion medrus iawn yn y gweithlu lleol bob blwyddyn.

  Mae'r Prosiect yn cyd-fynd yn agos â'r Prosiect Cysylltedd Isadeiledd Digidol, ynghyd â busnes craidd Parc Gwyddoniaeth M-Sparc yn Ynys Môn.

  Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng 2019 a 2021.

  Cyfanswm cost y Prosiect yw £7.5m.

- **Prosiect Sgiliau Digidol i Ogledd Cymru**
  Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

  Nod y Prosiect hwn yw datblygu cynllun cyflawni clir i wella sgiliau digidol y gweithlu presennol a gweithlu'r dyfodol yn y Gogledd.

Bydd yn bartneriaeth rhwng Prifysgol Bangor, Prifysgol Glyndŵr, Grŵp Llandrillo Menai, Coleg Cambria a'r chwe Awdurdod Lleol. Caiff y cynllun cyflawni ei gydlynu gan y Bartneriaeth Sgiliau a Chyflogaeth Ranbarthol.

Mae hwn yn brosiect allweddol o fewn y Rhaglen a bydd yn sicrhau bod y gweithlu wedi'i arfogi â'r sgiliau angenrheidiol i gadw i fyny â chyflymder newidiadau digidol a thechnolegol. Mae'n rhaid i ni gynyddu'r cyflenwad o sgiliau digidol ar draws yr economi. Tyfodd nifer y swyddi digidol, sy'n gofyn am lefel uchel o sgiliau ac sy'n talu'n dda, ddwywaith yn gyflymach na swyddi eraill rhwng 2011 a 2015 (*UK Industrial Strategy*). Mae'n rhaid i ni sicrhau fod y cwricwlwm cyfrifiadurol ar gyfer disgyblion 5-16 oed, yn cynnwys codio ac agweddau elfennol rhaglennu, yn uchelgeisiol ac yn drwyadl. Mae'n rhaid i ni gyflawni rhaglen gynhwysfawr i wella addysgu cyfrifiadureg a chynyddu cyfranogiad mewn cyfrifiadureg.

Bydd yr oes ddigidol newydd yn newid swyddi a busnesau, ac rydym am sicrhau fod y gweithlu lleol yn y Gogledd yn medru cymryd mantais o'r cyfleoedd hyn.

Mae'r Prosiect hwn yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.

2. *Rhaglen Datblygu Tir ac Eiddo*

Mae'r Rhaglen hon yn cynnwys pecyn o brosiectau i ddatgloi cyfleoedd twf yn y rhanbarth. Bydd eu datblygu yn cyflawni safleoedd ac eiddo o ansawdd uchel i ddarparu ar gyfer arloesedd ac ehangu yn y sail busnes, yn benodol o fewn gweithgynhyrchu uwch a diwydiannau sy'n ymwneud ag ynni carbon isel.

- **Prosiect Safle Strategol Bodelwyddan**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

Pwrpas y Prosiect yw cefnogi datblygu safle datblygu strategol o ddefnydd cymysg ym Modelwyddan, Sir Ddinbych.

Lleolir y safle fel safle strategol allweddol o fewn Cynllun Datblygu Lleol Sir Ddinbych ac mae caniatâd cynllunio wedi'i gytuno.

Mae angen arian er mwyn cefnogi costau isadeiledd cyn cychwyn. Mae'r safle'n cynnwys 137Ha o dir y mae prif gynllun wedi'i ddatblygu arno i gynnwys datblygiad tai, cyflogaeth, tir a chyfleusterau lleol. Bydd y safle'n ategu at safleoedd cyflogaeth Parc Busnes Llanelwy a Pharc Cinmel sydd eisoes yn bodoli, a bydd yn rhoi capasiti ychwanegol ar gyfer datblygu yn rhan ganolog yr A55.

Mae datblygwr wedi'i 'enwi' ar gyfer y safle a fydd yn cyfrannu £4m o fuddsoddiad uniongyrchol gan y sector preifat i'r Prosiect. Disgwylir i'r Prosiect ddenu cyfraniad anuniongyrchol o £185m gan y sector preifat a bydd yn creu hyd at 3,000 o swyddi anuniongyrchol neu adeiladwaith. Defnyddir dull cyd-fenter i gynhyrchu enillion o'r buddsoddiad. Defnyddir hyn i ariannu prosiectau yn y dyfodol o fewn y Rhaglen Datblygu Tir ac Eiddo.

Bydd y prosiect wedi'i gwblhau erbyn 2021.

Cyfanswm cost y Prosiect yw £10m.

- **Prosiect Safle Strategol Warren Hall**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

Mae Warren Hall yn brif safle strategol y Sir y Fflint sydd wedi bod ym mherchnogaeth y sector cyhoeddus ers dechrau'r 1990au. Er bod peth isadeiledd cyffyrdd ffyrdd sylfaenol wedi'i osod, mae'r safle'n dal heb ei ddatblygu ac ni fydd posib ei ddatblygu ymhellach hyd nes bydd isadeiledd ychwanegol ar y safle wedi'i ddarparu. Mae'r safle wedi'i leoli yn agos i'r A55 ac mae caniatâd cynllunio wedi'i roi.

Mae angen arian er mwyn cefnogi costau isadeiledd cyn cychwyn. Mae'r safle'n cynnwys 65Ha o dir sydd ar gael i'w ddatblygu. Mae'r cynigion yn cynnwys datblygu defnydd cymysg o dai a Pharc Busnes, a bydd yn ategu at lwyddiant Ardal Ddiwydiannol Glannau Dyfrdwy a Pharc Busnes Caer, ac yn cymryd mantais arnynt.

Mae tystiolaeth glir o alw o'r sector preifat, ac mae ymholiadau pwysig yn cael eu trafod ar hyn o bryd. Fodd bynnag, ni ellir sicrhau buddsoddiad preifat ac ni allwn fwrw ymlaen â'r diddordeb oni bai y darperir yr isadeiledd sylfaenol.

Mae potensial i'r safle sbarduno buddsoddiad anuniongyrchol o £55m gan y sector preifat gyda sgôp ar gyfer hyd at 4,000 o swyddi anuniongyrchol neu adeiladwaith.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng 2019 a 2021.

Cyfanswm cost y Prosiect yw £15m.

- **Ehangu Prosiect Parc Busnes Wrecsam**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

Pwrpas y Prosiect hwn yw cyflwyno estyniad i Barc Technoleg Wrecsam - sy'n safle strategol wedi'i leoli rhwng canol y dref a phrif goridor ffordd yr A483. Mae safleoedd tir llwyd ychwanegol ar gael i'w datblygu, ond mae angen mynediad newydd i ffyrdd, ynghyd â chyffyrdd gwell ar yr A483, cysylltiadau grid trydan ac isadeiledd sylfaenol newydd arall.

Mae cynnydd diweddar gan Lywodraeth Cymru i gefnogi gwelliannau sylweddol i gyffyrdd i'w cyflawni dros yr ychydig flynyddoedd nesaf yn golygu y gellir cyflwyno'r safle i'w ddatblygu erbyn hyn.

Mae'r safle'n cynnwys 5Ha o dir datblygu, mewn pedair llain, gyda galw wedi'i brofi gan y sector preifat ar gyfer datblygu. Mae'n hysbys bod deiliad mawr lleol, sydd â photensial sylweddol ar gyfer twf a chreu swyddi, angen tir datblygu ychwanegol.

Mae angen arian er mwyn cefnogi costau gwaith isadeiledd cyn cychwyn er mwyn dod â'r safle ymlaen. Mae'r safle wedi bod mewn perchnogaeth gyhoeddus ers sawl blwyddyn ac nid yw wedi symud ymlaen oherwydd bod yr isadeiledd sy'n cefnogi'r safle yn annigonol. Mae potensial i'r safle ddarparu ar gyfer cyfleoedd sylweddol ar gyfer cyflogaeth ddigidol a gwasanaethau ariannol.

Bydd y Prosiect yn cyflawni buddsoddiad uniongyrchol gan y sector preifat o £2 miliwn. Ystyrir hefyd y bydd buddsoddiad anuniongyrchol ychwanegol o £32.4 miliwn. Bydd y prosiect yn cynhyrchu hyd at 1,000 o swyddi uniongyrchol a 500 o swyddi anuniongyrchol.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng 2022 a 2025.

Cyfanswm cost y Prosiect fydd £11 miliwn.

- **Prosiect Parc Bryn Cegin, Bangor**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

  Mae Parc Bryn Cegin yn safle datblygu strategol ar gyrion Bangor, sy'n agos i'r A55. Mae'r safle wedi parhau heb ei ddatblygu - er gwaethaf buddsoddiad mewn isadeiledd sylfaenol ar ddechrau'r 2000au.

  Mae'n hysbys bod diddordeb yn y safle a'r ardal o fewn y sector preifat, yn benodol yn sgil cyfleoedd sy'n ymwneud â'r sector ynni a Wylfa Newydd. Fodd bynnag, nid ystyrir bod yr enillion ar y buddsoddiad yn ddigonol i ddwyn perswâd ar ddatblygwyr o'r sector preifat i adeiladu unedau i'w meddiannu ar delerau sy'n dderbyniol i'r meddianwyr posib.

  Mae angen arian er mwyn darparu arwynebedd llawr diwydiannol i fodloni'r galw hysbys am unedau. Cynigir bod hyd at 10km^2 o arwynebedd llawr diwydiannol a B1 yn cael ei ddarparu ar y safle. Gellid gwerthu'r datblygiad wedi'i gwblhau, naill ai i ddefnyddwyr terfynol neu ar y farchnad fuddsoddi. Mae potensial am enillion ar beth o'r buddsoddiad a wnaed yn sgil gwerthu'r unedau wedi'u meddiannu.

  Mae sgôp i gynhyrchu 250 o swyddi anuniongyrchol, a gellid rhoi cartref i hyd at 5 busnes mawr. Mae ganddo botensial i gynhyrchu £12m yn sgil buddsoddiad anuniongyrchol y sector preifat.

  Byddai cyfanswm y gost yn £12 miliwn.

  Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng 2019 a 2021.

- **Prosiect Cronfa Safleoedd ac Eiddo**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

  Pwrpas y Prosiect yw hwyluso trefniadau sydd ar y gweill i gynyddu'r cyflenwad a chyflawniad safleoedd ac eiddo yn y Gogledd.

  Mae'r "Prosiectau" cynnar sydd wedi'u diffinio o fewn y Rhaglen yn safleoedd lle mae angen buddsoddiad sbarduno i ddod â datblygiad ymlaen. Bydd y safleoedd hyn yn cynhyrchu incwm o rent a gwaredu tir ac eiddo sydd wedi bod yn llwyddiannus yn cael rhywun i'w meddiannu. Bydd y Prosiect hwn yn galluogi i incwm o safleoedd o'r fath gael ei ailgylchu i ariannu prosiectau "tir ac eiddo" pellach yn y rhanbarth.

  Bydd y Prosiect yn gofyn am gyd-fenter lefel uchel rhwng Llywodraeth Cymru a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.

  Mae angen arian er mwyn cefnogi lleihau risgiau safleoedd penodol a darparu costau isadeiledd cyn cychwyn. Yn ogystal, bydd costau refeniw ynghlwm â'r Prosiect hwn i ariannu uned arbenigedd technegol ar gost o £250,000 yn flynyddol.

  Y deilliant dros gyfnod y 15 mlynedd fydd cyflawni a darparu 100Ha o dir busnes sy'n barod i'w weithredu, a darparu 15m^2 o ofod busnes. Mae potensial i ddenu buddsoddiad anuniongyrchol o £180m gan y sector preifat, gan greu 2,500 o swyddi anuniongyrchol neu adeiladwaith.

  Cyfanswm cost y Prosiect yw £41.2m.

  Caiff y Prosiect ei gyflawni dros gyfnod rhwng 2020 a 2025.

- **Prosiect Sbarduno Tai**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

  Pwrpas y Prosiect yw rhoi mynediad haws i adeiladwyr tai lleol a rhanbarthol at arian i gyflymu'r gyfradd adeiladu tai ledled y rhanbarth. Y nod yw gweithio mewn partneriaeth â Banc Datblygu Cymru i ddiogelu, ymestyn sgôp a hyrwyddo benthyciadau penodol sydd wedi'u targedu at y sector adeiladu tai busnesau bach a chanolig eu maint o fewn y rhanbarth.

  Mae cyfres o "safleoedd sydd wedi'u hoedi" ledled y rhanbarth lle mae cynnydd wedi'i atal am amrywiaeth o resymau, megis materion hyfywedd a achosir gan gostau isadeiledd uchel a mynediad cyfyngedig at gyllid fforddiadwy i fusnesau bach a chanolig eu maint. Mae problemau wrth gael mynediad i gyllid yn cyfyngu'r gallu i ddatgloi safleoedd sydd wedi'u hoedi sy'n rhwystr allweddol i adeiladwyr tai yn y rhanbarth.

  Bydd cefnogi adeiladwyr tai bach a chanolig eu maint yn cael effaith uniongyrchol ar yr economi lleol, gan y byddant hwy, yn eu tro, yn defnyddio cyflenwyr lleol er mwyn cael deunyddiau a sgiliau.

  Mae angen arian er mwyn cynyddu'r Gronfa Datblygu Eiddo a gyflawnir gan Fanc Datblygu Cymru, gan alluogi i glustnodiad gwerth £30m gael ei ddiogelu ar gyfer prosiectau yn y Gogledd.

  Dim ond safleoedd sydd â chaniatâd cynllunio ar gyfer tai gaiff eu hystyried am gefnogaeth dan y Prosiect hwn.

  Bydd y Prosiect yn denu buddsoddiad anuniongyrchol gan y sector preifat o £190m ac o leiaf 1,000 o gartrefi newydd - gyda 25% yn dai fforddiadwy. Mae ganddo botensial i greu hyd at 1,250 o swyddi anuniongyrchol neu adeiladwaith ledled y rhanbarth.

  Cyfanswm cost y Prosiect yw £40 miliwn.

  Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng Ebrill 2020 a Mawrth 2025.

3. Rhaglen Mynediad Blaengar i Ynni

Mae'r Rhaglen hon yn cynnwys pecyn o Brosiectau a fydd yn canolbwyntio ar gadarnhau'r Gogledd fel un o brif leoliadau'r DU ar gyfer creu a chynhyrchu ynni carbon isel, ynghyd â rhwydweithiau ynni lleol blaengar ar raddfa fach. Yn benodol, bydd yn canolbwyntio ar fanteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd o'r buddsoddiad o £15 biliwn sy'n digwydd o ganlyniad i Orsaf Bŵer Niwclear Wylfa Newydd.

- **Prosiect Porthladd a Morglawdd Caergybi**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

  Pwrpas y Prosiect yw diweddaru a gwella isadeiledd Caergybi, porth strategol i'r Gogledd a'r DU. Bydd y Prosiect yn darparu cyfleusterau mordeithio dŵr dwfn a llwytho trwm a chan hynny, bydd yn gwneud y gorau o effaith economaidd y llu o brosiectau ynni yn y Gogledd, yn benodol Wylfa Newydd.

Caiff y Prosiect ei ddatblygu a'i gyflawni mewn partneriaeth â'r sector preifat. Mae Stena Line, perchnogion a gweithredwyr Porthladd Caergybi, wedi gwneud ymrwymiad clir i gyfrannu arian sector preifat i'r Prosiect.

Mae angen brys am gyfleusterau gwell yn y porthladd ar gyfer llwytho a dadlwytho eitemau trwm. Mae arwyddion clir iawn wedi'u rhoi gan gwsmeriaid allweddol posib y byddent yn defnyddio Porthladd Caergybi pe byddai'r gwelliannau isadeiledd priodol yn cael eu cyflawni. Mae hyn yn cynnwys Horizon er dibenion Wylfa Newydd.

Mae angen arian er mwyn cefnogi'r gwelliannau isadeiledd i'r Porthladd, yn cynnwys adfer safle i gyflawni angorfa amlbwrpas ac ardal ddal hyblyg a datblygu angorfa dŵr dwfn integredig, gan alluogi i longau mordeithio mwy ymweld â'r porthladd. Yn ogystal, bydd cynllun adfer morglawdd fel rhan o'r Prosiect ynghyd â chyflwyno technolegau i alluogi i Gaergybi fod yn Borthladd "blaengar" cyntaf y DU.

Bydd y Prosiect yn cynhyrchu hyd at 1,250 o swyddi uniongyrchol a 1,400 o swyddi anuniongyrchol neu adeiladwaith ac 17 acer o gyfleusterau porthladd newydd a rhai wedi'u gwella.

Cost gyffredinol y Prosiect yw £80m, gyda chyfraniad uniongyrchol gan y sector preifat o £45m.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2023.

- **Prosiect Gorsaf Bŵer Trawsfynydd**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

Pwrpas y Prosiect hwn yw cynrychioli cam cyntaf datblygu isadeiledd i alluogi i ddatblygiadau pellach sy'n ymwneud ag ynni ddigwydd yn Nhrawsfynydd.

Mae'r safle o fewn ardal ddynodedig Ardal Fenter Eryri Llywodraeth Cymru - y mae ei nodweddion, ei hisadeiledd a'i chysylltiadau grid yn addas iawn ar gyfer datblygiadau pellach yn ymwneud ag ynni.

Mae angen arian er mwyn cefnogi astudiaethau hyfywedd cymhleth yng nghyswllt y safle, a diweddaru isadeiledd i'r safle ac oddi yno. Y nod yw galluogi i'r safle gael y trwyddedau angenrheidiol i gynnal Adweithydd Modiwlar Bach.

Mae cysylltiadau cryf wedi'u ffurfio gyda datblygwyr Adweithyddion Modiwlar Bach, cyrff y diwydiant a llywodraethau eisoes, ac o ganlyniad i hyn, mae cydnabyddiaeth eang i'r buddion a gynigir gan safle Trawsfynydd.

Mae synergedd cryf rhwng y Prosiect hwn a'r datblygiadau sydd ar y gweill a datblygiadau arfaethedig ym Mhrifysgol Bangor, yn enwedig gydag Ymchwil a Datblygu. Bydd gweithgareddau'r Prosiect Catapwlt Ynni, er enghraifft, yn cyd-fynd yn agos â Phrosiect Trawsfynydd, gan olygu y gellir ymgymryd ag arloesi a phrofi ar dechnoleg uwch.

Bydd y Prosiect yn arwain at 250 o swyddi uniongyrchol, dros 1,000 o swyddi adeiladwaith, a chefnogi dros 600 o swyddi tymor hir newydd ledled cadwyn gyflenwi'r Gogledd. Mae ganddo'r potensial i ddenu buddsoddiad anuniongyrchol o £2bn gan y sector preifat.

Cyfanswm cost y Prosiect yw £10.1m.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2030.

- **Prosiect Morlais**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

Mae'r Prosiect Morlais yn un o'r Prosiectau ynni morol mwyaf arloesol yn y byd. Bydd y prosiect yn darparu ardal gwely'r môr "*plug and play*" lle gall gweithgynhyrchwyr tyrbinau llif llanw osod eu tyrbinau i gynhyrchu ynni.

Mae'r Prosiect wedi adnabod cwsmeriaid is-denant gydag amrediad o dechnolegau, llwybr y mae posib ei gyflawni i fod yn fasnachol barod ac agosrwydd at gysylltedd grid y gellir ei ehangu.

Mae ganddo'r potensial i ddarparu allbwn o 180MW o ynni.

Mae gan y Prosiect hwn saith gweithgynhyrchydd tyrbin llanw wedi'u henwi ac sydd wedi ymrwymo i'r contractau dilyniannol. Bydd yn creu dull arloesol newydd o gynhyrchu ynni drwy ffynonellau adnewyddadwy. Y datblygiad fydd y cyntaf o'i fath ac mae'n bosib iawn y gall arwain y gad yn y sector ynni llif llanw.

Mae angen arian er mwyn cefnogi costau isadeiledd cyn cychwyn i ddatblygu'r model "*plug and play*". Bydd y Prosiect yn cyflawni ardal sydd wedi derbyn caniatâd llawn ac sydd wedi'i chysylltu'n llawn er mwyn ei gyflwyno'n fasnachol, gyda'r potensial am fuddsoddiad anuniongyrchol o £720m gan y sector preifat gydag wyth cwmni gweithgynhyrchu tyrbinau wedi sefydlu safleoedd yn y rhanbarth. Bydd y Prosiect yn hwyluso dros 300 o swyddi uniongyrchol.

Cost y Prosiect yw £28m a chaiff y Prosiect ei gyflawni rhwng 2019 a 2022.

- **Prosiect Rhwydwaith Ynni Lleol Blaengar**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

Pwrpas y Prosiect hwn y datblygu datrysiadau ynni lleol a chynaliadwy ar gyfer cymunedau ledled y rhanbarth. Mae cyfleoedd sylweddol ar gyfer cynhyrchu ynni lleol yn y rhanbarth, ond yn aml mae'r rhain wedi'u cyfyngu gan gapasiti'r grid, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig ac ymylol. Bydd y prosiect yn cefnogi cynlluniau cynhyrchu trydan cynaliadwy y mae cymunedau lleol yn berchen arnynt ac yn datblygu rhwydweithiau ynni lleol sy'n galluogi cynhyrchu ynni cytbwys mewn ardaloedd gwledig lle gall cymysgedd o gynhyrchu drwy hydro, gwynt a solar, wedi'u cefnogi gan ddatrysiadau storio a storio nwy, ddarparu cymysgedd o ynni adnewyddadwy 24/7. Hefyd, bydd yn cyflawni Prosiect peilot ar gyfer cynhyrchu hydrogen mewn cyfleusterau modiwlar i gefnogi datgarboneiddio rhwydweithiau trafnidiaeth.

Bydd y prosiect yn ceisio datblygu rhwydweithiau ynni lleol sy'n gwella gwytnwch, yn defnyddio ynni sydd wedi'i gynhyrchu'n fwy lleol ac yn storio ynni ar gyfer yr adegau pan fo bylchau mewn cyflenwad yn codi.

Mae angen arian er mwyn cefnogi costau isadeiledd ar raddfa fach sy'n gysylltiedig â chyflawni'r prosiect. Byddai'r prosiect yn ffordd o arddangos potensial y datrysiadau hyn mewn ardaloedd gwledig ac ymylol.

Bydd y Prosiect yn cyflawni rhwydwaith o rwydweithiau ynni lleol ledled y rhanbarth, gan rymuso cymunedau a mentrau a chreu 25 o swyddi uniongyrchol. Mae ganddo'r potensial i ddenu buddsoddiad anuniongyrchol o £3m gan y sector preifat.

Cost gyffredinol y Prosiect yw £18m.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2023.

4. Rhaglen Canolbwynt Technoleg ac Arloesedd Blaengar

Mae'r Rhaglen hon yn cynnwys Prosiectau a fydd yn cyflawni adnoddau o safon fyd-eang mewn cyfleusterau sy'n arwain y sector, gan adeiladu ar arbenigedd yn y rhanbarth i wneud y gorau o effaith economaidd leol o ymchwil a thechnoleg. Bydd yn canolbwyntio'n benodol ar gyfleoedd o fewn ynni carbon isel a gweithgynhyrchu uwch.

- **Canolfan Ynni Cynaliadwy a Chatapwlt Ynni Niwclear [Prif Ariannwr: Prifysgol Bangor]**

  Pwrpas y prosiect hwn yw sefydlu cyfleusterau ac arbenigedd o safon fyd-eang ar Ynni Cynaliadwy gyda ffocws cryf ar niwclear. Mae'r cyfleoedd economaidd ar gyfer Catapwlt Ynni Niwclear yn codi o'r cynnig i adeiladu atomfa niwclear newydd gwerth £15bn yn Ynys Môn a'r cynlluniau gan Rolls Royce, GE Hitachi ac eraill i ddatblygu technolegau SMR sy'n berthnasol i Drawsfynydd.

  Mae'r cynlluniau sydd yn eu lle a'r cynigion sy'n cael eu datblygu, yn benodol Canolbwynt a Rhwydwaith Adweithyddion Dŵr Berw (BWR), capasiti academaidd mewn peirianneg niwclear o fewn y Sefydliad Dyfodol Niwclear sydd newydd ei sefydlu ym Mhrifysgol Bangor wedi'i ariannu drwy Sêr Cymru, denu academyddion arweiniol o ledled y byd a'r cynigion ar gyfer Cyfleuster Arbrofol Hydroleg Thermol yn awgrymu ymrwymiad clir gan Brifysgol Bangor, Imperial College Llundain, Parc Gwyddoniaeth Menai a'u partneriaid yn y diwydiant i ddod â newid trawsffurfiol i economi'r rhanbarth. Mae gan y rhain y potensial i roi'r hwb economaidd mwyaf i'r rhanbarth mewn cenhedlaeth.

  Mae canolfannau Catapwlt yn rhwydwaith o ganolfannau sy'n arwain y byd wedi'u dylunio i drawsffurfio gallu'r DU am arloesedd mewn ardaloedd penodol a helpu i yrru twf economaidd yn y dyfodol. Maent yn gyfres o ganolfannau corfforol lle mae'r goreuon o fusnesau, gwyddonwyr a pheirianwyr y DU yn gweithio law yn llaw â'i gilydd ar ymchwil a datblygu camau hwyr - gan drawsffurfio syniadau sydd â photensial mawr yn gynnyrch a gwasanaethau newydd i greu twf economaidd.

  Mae angen arian er mwyn datblygu'r Ganolfan Ynni Cynaliadwy a'r Catapwlt Ynni Niwclear. Bydd y sector preifat yn bartner allweddol wrth ddatblygu'r Ganolfan. Mae cwmnïau megis GE Hitachi, Rolls Royce, The Wood Group a Horizon oll wedi dangos diddordeb clir mewn cefnogi'r Ganolfan.

  Bydd y Ganolfan yn cynyddu arloesedd yn y sector ynni a lefelau masnacheiddio ymchwil mewn sectorau gwerth uchel. Bydd yn helpu i gefnogi gosod y Gogledd fel canolfan o arbenigedd rhyngwladol mewn technoleg niwclear a chreu swyddi gwerth uchel. Yn ogystal, bydd yn cynyddu nifer y graddedigion mewn disgyblaethau galw uchel.

  Mae ganddo botensial i greu 90 o swyddi uniongyrchol a hyd at 900 o swyddi adeiladwaith anuniongyrchol.

  Cost y Prosiect yw £87.3m.

- **Prosiect Canolfan Opteg a Pheirianneg Menter (EEOC) [Prif Ariannwr: Prifysgol Glyndŵr Wrecsam]**

Pwrpas y prosiect yw adeiladu ar arbenigedd presennol Glyndŵr Wrecsam mewn gweithgynhyrchu uwch ac opteg i roi cyfleusterau, ymchwil ac arloesedd a sgiliau mewn meysydd hanfodol i fusnesau yn y rhanbarth.

Bydd y Ganolfan Opteg a Pheirianneg Menter yn darparu cyfleusterau sydd wedi'u targedu i roi hwb i ddatblygu sgiliau lefel uchel i'r rhanbarth a galluogi i fusnesau bach a chanolig eu maint a busnesau mawr weithio mewn partneriaeth gyda Phrifysgol Glyndŵr Wrecsam ar ymchwil a datblygu sy'n cael ei yrru'n fasnachol.

Bydd darparu offer newydd o'r radd flaenaf y gellir eu defnyddio'n eang o fewn diwydiant, ymchwil a datblygu ac addysg yn cefnogi busnesau yn y rhanbarth i gyflawni'r flaenoriaeth a'r sectorau twf: gweithgynhyrchu uwch, ynni a'r amgylchedd, adeiladwaith. Felly, mae angen arian i gefnogi datblygu'r Ganolfan.

Mae mentrau allweddol o fewn y Ganolfan Opteg a Pheirianneg Menter yn cynnwys: Opteg a Ffotoneg Manwl (wedi'u lleoli'n bennaf yn Llanelwy); Technoleg Meicrodon a Deunyddiau Cyfansawdd a Thechnoleg Cell Hydrogen (wedi'u lleoli yn Wrecsam).

Disgwylir i tua 500 o fusnesau gael mynediad i wasanaethau a chyfleusterau o'r Ganolfan gyda 30 wedi'u cyd-leoli ar y campws.

Cyfanswm cost y Prosiect yw £30.71 m a bydd yn creu 145 o swyddi uniongyrchol.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2024.

- **Ffatri 3D y DU**
  [Prif Ariannwr: Prifysgol Glyndŵr Wrecsam]

Pwrpas y prosiect yw adeiladu ar arbenigedd presennol Glyndŵr Wrecsam mewn gweithgynhyrchu uwch i roi capasiti lefel cynhyrchu mewn gweithgynhyrchu ychwanegion i fusnesau yn y rhanbarth a'r tu hwnt.

Ffatri 3D y DU yw canolfan gynhyrchu fasnachol gynhwysfawr gyntaf y DU ar gyfer gweithgynhyrchu ychwanegion, wedi'i leoli yn Wrecsam.

Bydd y cyfleuster yn darparu argraffu 3D lefel cynhyrchu masnachol ar draws deunyddiau allweddol a thechnolegau lluosog. Mae'r rhain yn cynnwys titaniwm, plastigion, dur, neilonau, serameg a byrddau cylchred wedi'u hargraffu. Bydd y dechnoleg hon yn cefnogi ystod eang o ddiwydiannau gweithgynhyrchu ac adeiladwaith, o foduron, awyrofod ac ynni i iechyd a meddygol.

Bydd cyfleusterau corfforol Ffatri 3D y DU wedi'u tanategu gan uwch beirianwyr dylunio a fydd yn medru cynghori partneriaid masnachol ar raglenni technoleg a datrysiadau dylunio a gweithio'n agos gyda staff partneriaid ar reoli prosesau.

Mae twf yr economi wedi'i yrru'n ddigidol a "Diwydiant 4.0" yn trawsffurfio'r diwydiant gweithgynhyrchu ac yn chwyldroi datblygu a phrototeipio cynnyrch newydd. Bydd y cyfleuster hwn yn ased rhanbarthol sylweddol, gan roi'r Gogledd ar flaen y gad gyda gweithgynhyrchu a chefnogi'n safle fel canolfan ar gyfer peirianneg arloesol.

Mae angen arian i gefnogi datblygu'r cyfleuster. Cost y Prosiect yw £14.9m a bydd yn creu 92 o swyddi uniongyrchol.

Bydd dros 300 o fusnesau yn medru cael mynediad i'r cyfleuster, gan fanteisio ar y Cyfleuster Gweithgynhyrchu 3D llwyfan technoleg lluosog cyntaf yn y DU.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2023.

- **Prosiect Canolbwynt Economi Gwledig Glynllifon**
  [Prif Ariannwr: Grŵp Llandrillo Menai]

  Pwrpas y Prosiect yw datblygu rôl a chyfraniad campws Glynllifon Grŵp Llandrillo Menai i gefnogi datblygu'r economi gwledig, yn benodol i sbarduno twf economaidd a chreu swyddi. Bydd y Canolbwynt Economi Gwledig (REH) yn ganolfan ranbarthol o ragoriaeth yn cefnogi mentrau gwledig gyda lle, gwybodaeth ac offer i'w galluogi nhw i gyrraedd eu potensial cynhyrchiol. Bydd cwsmeriaid a defnyddwyr yn cynnwys busnesau sydd heb gychwyn, busnesau sydd newydd gychwyn a busnesau bach a chanolig eu maint sy'n tyfu a fydd yn cymryd mantais o'r isadeiledd cefnogaeth a'r rhagoriaeth ymchwil a datblygu er mwyn gallu cystadlu yn y farchnad fyd-eang.

  Bydd y Canolbwynt yn bont arloesedd rhwng ymchwil mewn dulliau amaethyddiaeth a'r gymuned ffermio leol a'r sector seiliedig ar dir yn gyffredinol. Bydd y Canolbwynt yn gweithio'n agos gyda Chanolfan Technoleg Bwyd bresennol GLlM yn Llangefni sydd â dylanwad ac effaith ranbarthol gadarnhaol iawn. Bydd y Canolbwynt yn gwella'r dylanwad a'r effaith hon ledled y rhanbarth.

  Bydd y REH yn fenter ar y cyd rhwng partneriaid cenedlaethol a rhanbarthol gyda'r nod o gefnogi'r economi gwledig rhanbarthol drwy feithrin entrepreneuriaeth, arloesedd a datblygu menter. Bydd y canolbwynt yn cynnwys tri chyfleuster: y **Ganolfan Wybodaeth** - sy'n canolbwyntio ar greu cronfa o wybodaeth a phrofiad ymarferol i gefnogi twf arloesedd a menter yn y rhanbarth; **Parc Menter Bwyd** - yn cynnwys lle deori ar gyfer busnesau newydd ac unedau gradd bwyd hyblyg wedi'u dylunio i ddenu busnesau bach a chanolig eu maint sy'n tyfu; a'r **Lle Arddangos** - a fydd yn symbylu ymchwil ac arloesedd mewn datblygu gwledig ar draws yr holl sectorau e.e. ynni adnewyddadwy, roboteg a thelegyfathrebu.

  Bydd y prosiect yn rhoi sylw i heriau Brexit, yn rhoi cyfleoedd gwaith gwerth uwch i bobl ifanc, fedrus ac yn rhoi isadeiledd lleol a rhanbarthol cadarn i gefnogi twf a datblygiad yr economi gwledig.

  Mae angen arian i gefnogi costau isadeiledd sydd ynghlwm â datblygu'r Canolbwynt.

  Bydd y Prosiect yn cyflawni buddsoddiad gan bartneriaid o £3m ac yn creu o leiaf 80 o swyddi newydd. Bydd tua 2,300m.sg. o le pwrpasol ar gyfer lletya arbenigedd gradd bwyd yn cael ei ddatblygu a bron i 1,000m.sg. ar gyfer y Ganolfan Wybodaeth. Disgwylir i tua 200 o fusnesau gael mynediad i wasanaethau a chyfleusterau o'r canolbwynt.

  Cyfanswm cost y Prosiect yw £13m.

  Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2022.

- **Prosiect Canolfan Technoleg Amgylcheddol ac Achredu Diwydiannol**
  [Prif Ariannwr: Prifysgol Bangor]

  Pwrpas y Prosiect yw rhoi cyfleusterau ar raddfa ddiwydiannol i fusnesau i'w galluogi nhw i ddylunio a phrofi cynnyrch a deunyddiau newydd a helpu i gyflawni'r safonau a'r achrediad diwydiannol ac amgylcheddol angenrheidiol.

Bydd y Ganolfan Biotechnoleg Amgylcheddol (CEB) yn defnyddio arbenigedd rhyngwladol Prifysgol Bangor mewn gwyddor amgylcheddol a biocemeg i gyfrannu at ddatblygu sector diwydiannol technoleg uwch newydd yn y Gogledd, ei gynaliadwyedd hirdymor a pha mor gystadleuol ydyw, gan roi datrysiadau arloesol i wella effeithlonrwydd a lleihau ôl-troed amgylcheddol prosesau traddodiadol. Mae'r defnydd masnachol hwn o adnoddau naturiol mewn dull cynaliadwy neu Dwf Gwyrdd - yn gyfraniad allweddol y gall Prifysgol Bangor ei wneud i ddatblygiad economaidd y rhanbarth yn y dyfodol gan adlewyrchu Arbenigedd Blaengar gwirioneddol ond gan gynnal synnwyr pwysig o amgylchedd a lle hefyd. Felly, mae'r prosiect CEB yn cyfrannu'n sylweddol i'r egwyddor o arloesedd yn seiliedig ar le sy'n allweddol i raglen Canolbwyntiau Technoleg Flaengar ac Adnoddau Arloesi'r Cytundeb Twf.

Mae'r prosiect CEB yn canolbwyntio ar drawsffurfio prosesau biolegol yn rhaglenni diwydiannol/ masnachol (biobeirianneg a biocatalyddion). Un o nifer o ddefnyddiau posib yw echdynnu mwydion ar gyfer gwneud papur sy'n digwydd ar 80°C ar hyn o bryd gan ddefnyddio cemegolion cyrydol, gwenwynig sy'n cynhyrchu nwyon tŷ gwydr megis Sodiwm Hydrocsid, Sodiwm Sylffad a Chlorin. Mewn ymdrechion i gyd-fynd â'r gweithdrefnau cyfredol, mae bio-mathru ensymatig yn dod yn ddull sy'n denu sylw gan ei fod yn cynnig datrysiad ecogyfeillgar, mwy diogel a phroffidiol ar gyfer y diwydiant mwydion a phapur.

Bydd Elfen Achredu'r Ganolfan yn rhoi cyfleusterau ar raddfa ddiwydiannol i fusnesau Cymru a'r DU yn ehangach i'w galluogi nhw i ddylunio a phrofi cynnyrch a deunyddiau newydd ar gyfer amrediad eang o sectorau gwerth uchel, yn cynnwys: technoleg niwclear, ffotofoltaidd solar, ffotoneg, awyrofod, moduron a gofod. Bydd y cyfleuster hwn yn galluogi i fusnesau gyflawni'r safonau a'r cymwysterau diwydiannol ac amgylcheddol angenrheidiol, gan roi buddion masnachol uniongyrchol drwy leihau'r amser i'r farchnad a gwella ansawdd/cydymffurfiaeth cynnyrch ar gyfer allforio, er enghraifft.

Bydd y Ganolfan arfaethedig yn rhoi mynediad i offer arbenigol iawn gyda chefnogaeth arbenigedd academaidd byd-eang, yn canolbwyntio nid yn unig ar ddylunio cynnyrch peirianneg ond ar brofi oes a dibynadwyedd sy'n hanfodol yn fasnachol. Bydd y capasiti hwn yn ychwanegiad hanfodol i'r isadeiledd ymchwil a datblygu peirianneg a gweithgynhyrchu yn y rhanbarth ac yn y DU ar ôl Brexit.

Bydd y Ganolfan yn rhoi mynediad i offer arbenigol iawn gyda chefnogaeth arbenigedd academaidd byd-eang, yn canolbwyntio nid yn unig ar ddylunio cynnyrch peirianneg ond ar brofi oes a dibynadwyedd sy'n hanfodol yn fasnachol. Bydd y capasiti hwn yn ychwanegiad hanfodol i'r isadeiledd ymchwil a datblygu peirianneg a gweithgynhyrchu yn y rhanbarth. Mae partneriaid y prosiect yn y sector preifat yn cynnwys TWI - un o brif sefydliadau ymchwil a thechnoleg annibynnol y byd, gydag arbenigedd mewn uno deunyddiau a phrosesau peirianneg - Qioptiq Ltd (Gogledd Cymru) ac IQE Ltd (De Cymru) - y prif gyflenwr byd-eang o haenellau uwch a gwasanaethau haenell i'r diwydiant lled-ddargludyddion ac yn gwmni o Gymru sydd wedi bod ar flaen y gad yn y diwydiant lled-ddargludyddion cyfansawdd ers dros bum mlynedd ar hugain. Mae cefnogwyr / cwsmeriaid posib o ledled y Gogledd yn cynnwys Raytheon UK, QinetiQ Group plc, Denis Ferranti Group, PPM Technology, Siemens, Menai Organics, Dyesol Ltd, a UK Micromachining Ltd.

Mae angen arian i gefnogi datblygu'r Ganolfan, gan alluogi buddsoddiad mewn cyfleusterau ac offer o'r radd flaenaf.

Bydd y Prosiect yn cyflawni buddsoddiad gan bartneriaid o £20.1m ac yn creu o leiaf 50 o swyddi newydd.

Cyfanswm cost y Prosiect yw £29.15m.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2023.

- **Prosiect Canolfan Fwyd Wrecsam**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

  Pwrpas Canolfan Fwyd Wrecsam yw cryfhau a gwella'r sector bwyd a diod rhanbarthol, gwella cyfleoedd i bobl leol ddechrau a thyfu busnesau bwyd; ac arddangos arfer gorau mewn defnydd a chynaliadwyedd ynni. Caiff yr amcanion hyn eu cyflawni drwy ddatblygu a darparu unedau busnes sbeciannol a Chanolbwynt i gefnogi'r diwydiant bwyd rhanbarthol.

  Gall bodloni anghenion y sector gweithgynhyrchu bwyd a diod fod yn gymhleth o ystyried y gwahanol ofynion gosodiad ar gyfer gwahanol gategorïau bwyd. Yn ddieithriad, mae parciau bwyd llwyddiannus wedi gorfod cael ymyrraeth gyhoeddus er mwyn eu sefydlu. Mae arfer gorau yn awgrymu darparu unedau 1,250 tr.sg. (115m^2) hyd at unedau 5,000 tr.sg. (465m^2) gyda chyfle i fusnesau rannu unedau unigol. Mae lleoli unedau yn bwysig er mwyn caniatáu i fusnesau gael mynediad at unedau lluosog er mwyn tyfu. Mae gan ranbarth y Gogledd gynnig bwyd a diod cryf ac mae datblygu Canolfan Fwyd Wrecsam wedi'i ddylunio i gyd-fynd â'r prosiectau presennol ac arfaethedig yng nghanol a gorllewin y Gogledd. Dylai Parc Bwyd Wrecsam gynnwys 'lle i dyfu' ar gyfer datblygiadau hirdymor i'r diwydiant, ynghyd â galluogi i Wrecsam gystadlu am fewnfuddsoddiad. Rhaid i'r ffocws yn y tymor byr a chanolig fod ar ddatblygu unedau rhent sbeciannol gyda chefnogaeth ar y safle i greu clwstwr sector bychan a sail sgiliau priodol ar gyfer y dyfodol.

  Bydd y Prosiect yn cyflawni tua £300k y flwyddyn o rent a ffioedd gwasanaeth sector preifat drwy ddarparu cyfanswm o dros 23,000 tr.sg. (2,135m^2) lle mewnol net (NIA) o le y gellir ei osod ar gyfer unedau cynhyrchu gyda Swyddfa Canolbwynt gysylltiedig ac ystafelloedd cyfarfod a desgiau i'w rhannu. Amcangyfrifir mai'r nifer gros y swyddi a grëir gyda chapasiti llawn yw 60.

  Cyfanswm cost y Prosiect yw £10m.

  Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2023.

5. Rhaglen Cronfa a Chanolbwynt Twf Busnes Rhanbarthol

Bydd y Rhaglen hon yn cyflawni Prosiectau a fydd yn darparu cyngor ariannol, technegol a chydlynol i fusnesau yn y rhanbarth, gan ganolbwyntio'n benodol ar gyflymu cyfradd datgarboneiddio a hyrwyddo arloesedd gyda'r sail busnes.

- **Prosiect Cronfa Twf Busnes Rhanbarthol Gogledd Cymru (RBGF)**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

  Mae Cronfa Twf Busnes Rhanbarthol Gogledd Cymru (RBGF) yn gyfres o gymhorthion cefnogi busnes rhanbarthol pwrpasol a thargedig a fydd yn denu buddsoddiad anuniongyrchol sylweddol gan y sector preifat gan gyflymu cyfradd datgarboneiddio o fewn sail busnes y Gogledd. Bydd yr RGBF yn cyd-fynd â gwasanaethau a phrosiectau strategol presennol ledled y Gogledd, gan ychwanegu gwerth sylweddol i gynnig cyfredol yr ardal a sicrhau bod cefnogaeth a chyngor busnes yn llawer mwy cydlynol ledled y rhanbarth. Mae'r Prosiect wedi'i ddylunio a'i ddatblygu gan y sector preifat yn y rhanbarth.

  Ffocws y Gronfa Twf Busnes Rhanbarthol yw ***cyflymu Arloesedd, cynyddu Cynhyrchiant a Harneisio Talent Leol drwy'r isod:***

Cyflymu Arloesedd

- Meithrin a Masnacheiddio Ymchwil a Datblygu sy'n Arwain y Byd
- Mabwysiadu a Masnacheiddio Digidol - technolegau Diwydiant 4.0 ar draws yr holl Sectorau
- Cynyddu Trosglwyddo Gwybodaeth a chydweithio

Cynyddu Cynhyrchedd

- Cynyddu Allforion
- Rhoi hwb i ddatblygu Cadwyni Cyflenwi / Achrediadau
- Marchnata wedi'i dargedu o ranbarth y Gogledd
- Cefnogi Twf Busnes Glân - Cyflymu datgarboneiddio'r sail busnes

Harneisio Talent Leol

- Rhoi Hwb i Recriwtio a Chadw Graddedigion

Mae angen arian i gefnogi datblygu'r Gronfa Twf Busnes.

Bydd y Prosiect yn cyflawni buddsoddiad gan y sector preifat o tua £100m fel cyfraniad anuniongyrchol, yn creu o leiaf 1250 o swyddi newydd, yn cynyddu gwerthiannau allforio gan dros £80m, yn cyflawni 140 o brosiectau Ymchwil a Datblygu sylweddol ac yn arbed 450,000+ tunnell o garbon o fewn rhanbarth NWMD. Bydd miloedd o fusnesau yn elwa, yn amrywio o ficrofusnesau (sydd fel arfer wedi'u heithrio neu ddim yn gymwys) i'r rhai mwyaf yn economi'r Gogledd.

Un gydran allweddol o'r Prosiect yw sefydlu "Canolbwynt Twf Busnes" i gyflawni rhwydwaith cefnogaeth fwy cydlynol ac integredig ar gyfer busnesau. Bydd yn galluogi cyd-leoli swyddogion presennol sy'n gweithio mewn gwahanol sefydliadau i ddarparu gwasanaeth mwy cydlynol, cydgysylltiedig yn y rhanbarth.

Cyfanswm cost y Prosiect yw £52.5m.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2024.

6. Rhaglen Llwybrau i Sgiliau a Chyflogaeth

Mae'r Rhaglen hon yn cynnwys Prosiectau a fydd yn mynd i'r afael ag anweithgarwch economaidd a chyflawni gwasanaeth cyngor a chefnogaeth ar sgiliau a chyflogaeth cydlynol yn y rhanbarth.

- ### Porth Gwybodaeth a Chyngor
[Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

Nod y prosiect yw hwyluso uwch-sgilio Poblogaeth Gogledd Cymru ar gyfer anghenion cyflogaeth y dyfodol, drwy wella'r gwasanaeth gwybodaeth, cyngor a chefnogaeth am sgiliau a chyflogaeth rhanbarthol sydd ar gael ar gyfer unigolion, cyflogwyr a darparwyr gwasanaeth.

Mae hwn yn brosiect hwyluso pwrpasol a fydd yn cefnogi cyflawni nifer o brosiectau eraill allweddol y cynllun twf drwy sicrhau bod llafur medrus priodol ar gael ar yr adeg iawn ac yn y lle iawn sydd hefyd yn cyd-fynd â pholisi cenedlaethol ac yn gefnogol ohono.

Bydd y gwaith yn canolbwyntio ar gynyddu lefel ymgysylltiad diduedd cyflogwyr yn y rhanbarth, er mwyn cynyddu a rhannu gwybodaeth am anghenion cyflogaeth a hyfforddiant y dyfodol a sbarduno prentisiaethau. Bydd yn darparu gwasanaeth broceriaeth ar gyfer datblygu sgiliau a

recriwtio ar gyfer prosiectau rhanbarthol mawr, i gynorthwyo gweithredu'n effeithiol a manteisio ar gyfleoedd datblygu sgiliau. Bydd yn peilota 'Porth Cyngor Cyflogaeth' Llywodraeth Cymru yn y rhanbarth, yn cynnwys Cynllun Bwrsariaeth Oedolion, i ddylanwadu ar argaeledd cyngor a chefnogaeth ddiduedd o ansawdd uchel, a chynyddu faint o hyn sydd ar gael, er mwyn ysbrydoli pobl i hyfforddi mewn sgiliau sy'n gysylltiedig â chyfleoedd gwaith yn y dyfodol yn y Gogledd.

Nod y prosiect fydd sbarduno newid o 8% o lafur medrus sydd ar gael yn y farchnad ranbarthol erbyn 2034, gyda chynnydd o 50% yn nifer y prentisiaethau lefel uwch yr ymgymerir â nhw mewn sectorau allweddol a sectorau twf a 4000 o gyfleoedd gwaith a gymerir gan y gweithlu lleol, wedi'i hwyluso gan wasanaeth broceriaeth erbyn 2024.

Mae angen arian er mwyn cefnogi'r peilot, sbarduno ymgysylltiad cyflogwyr a darparu adnoddau i'r gwasanaeth broceriaeth a'r cynllun bwrsariaeth oedolion. Bydd buddsoddiad anuniongyrchol gan y sector preifat o tua £1.5m yn cael ei wneud ar gyfer y gwasanaeth broceriaeth.

Cyfanswm cost y prosiect yw £15.3m.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng 2018 a 2024.

- **Llwybr Cyflogadwyedd**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

Mae'n bwysig cydnabod, ar gyfer y rheini sydd angen help a chefnogaeth i mewn i gyflogaeth, nid yw nifer ohonynt yn meddwl am waith, nid ydynt barod ar gyfer gwaith a/neu mae gormod o rwystrau yn eu ffordd. Er mwyn cefnogi'r bobl hyn ar eu siwrnai i gyflogaeth, mae angen ymateb yn lleol gyda chefnogaeth bwrpasol, ond gellir cyflawni gwerth ychwanegol yn yr ymateb drwy ddulliau sydd wedi'u cydlynu'n rhanbarthol.

Y nod yw datblygu Fframwaith Llwybr Cyflogadwyedd Rhanbarthol, y byddai partneriaid yn y rhanbarth yn ymrwymo iddo a'i ddefnyddio i ddylanwadu ar eu penderfyniadau ariannu, comisiynu a darparu gwasanaeth. Tanategir y Fframwaith gan gyflawni amrywiaeth o raglenni a gwasanaethau yn lleol ac yn rhanbarthol a bydd comisiynu Cenedlaethol y contractau rhaglenni cyflogadwyedd Cymru'n Gweithio, sydd allan i dendr ar hyn o bryd, yn cyd-fynd ag ef.

Bydd gwaith yn canolbwyntio ar well dealltwriaeth a chydlynu cyflawni'r rhaglenni a'r gwasanaethau hyn o fewn elfennau cyffredin y Fframwaith, er mwyn gwneud y defnydd gorau o'r arian sydd ar gael, yn enwedig yn y tirlun ariannu cyfnewidiol a chyn diwedd ar arian ESF.

Nod y prosiect fydd cyflawni gostyngiad o 15% yn nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau sy'n ymwneud â gwaith a gostyngiad o 20% yn nifer yr aelwydydd sy'n hawlio budd-daliadau sy'n ymwneud â gwaith erbyn 2024.

Mae angen arian yn gychwynnol er mwyn symbylu'r gweithgaredd datblygu a chydlynu'r fframwaith.

Cost gychwynnol y Prosiect yw £0.3m.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng 2019 a 2024.

7. Rhaglen Canolfannau Rhagoriaeth Sgiliau

Mae'r Rhaglen yn cynnwys pecyn o Brosiectau a fydd yn gwella isadeiledd sgiliau'r rhanbarth er mwyn cynyddu'r cyflenwad o sgiliau mewn sectorau twf allweddol.

- **Canolfan Ynni Adnewyddadwy a Thechnoleg Digidol Fanwl [Prif Ariannwr: Coleg Cambria]**

  Y weledigaeth yw creu canolfan ragoriaeth mewn technolegau ynni adnewyddadwy a fydd yn gweithredu fel llwyfan arddangos arloesedd ac yn fan profi ar gyfer technolegau carbon isel adnewyddadwy newydd a chyffrous. Bydd hyn yn hwyluso twf yn y sector Amaethyddol masnachol yn y Gogledd a rhanbarthau eraill drwy ddefnyddio cynhyrchu bwyd sylfaenol digidol fanwl yn effeithlon.

  Mae digideiddio'r sectorau a'r isadeiledd busnes sy'n cyflawni cynaliadwyedd gwledig oll wedi'u cysylltu'n agos gyda'r sail sgiliau a datblygu arloesedd yn y dyfodol. Y nod yw darparu gweithlu deinamig gyda'r sgiliau a'r wybodaeth gywir ar gyfer economi gwledig ac economi ehangach Cymru.

  Mae'r prosiect hwn yn cyd-fynd â gweledigaeth Llywodraeth Cymru bod Cymru yn dod yn arweinydd byd-eang mewn cynhyrchu trydan ynni glân a charbon isel, a'r dyhead o fod y gorau oll o ddiwydiannau Cymru yn y dyfodol.

  Cyflawnir y prosiect drwy weithio mewn partneriaeth a ffurfio perthnasau agos gydag amrediad o sefydliadau yn cynnwys: Llywodraeth Cymru; Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC); Llywodraeth Leol; Ystod o Brifysgolion priodol - yn y DU ac yn rhyngwladol; Tillhill / BSW Forestry management, wood processing and transport logistics; LEAF-FACE (Linking Environment and Farming- Food and Countryside Education gyda chysylltiadau ag ysgolion ac addysg yrfaol); Busnesau Ynni Adnewyddadwy Cenedlaethol - The Greener Group, FreEnergy, Aeolus Energy group. Dulas; UK renewables; Undebau amaethwyr Cymru (Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr - Cymru, Undeb Amaethwyr Cymru); Ffermwyr Ifanc Cymru (CFfI Cymru); Byrddau ardollau (AHDB, HCC); Y cyhoedd yn gyffredinol a chymunedau lleol/rhanbarthol; ynghyd ag ystod bellach o fusnesau Rhanbarthol, Cenedlaethol a Rhyngwladol o'r radd flaenaf.

  Nod y prosiect fydd gwella'r defnydd o brosiectau ynni adnewyddadwy gyda tharged o 40 prosiect dros bum mlynedd, ynghyd â throsglwyddo gwell gwybodaeth i 500 o fusnesau/cymunedau. Bydd yn rhoi man profi ar gyfer profi masnachol o dechnoleg sydd bron â chyrraedd y farchnad, gyda tharged o 20 prosiect dros y pum mlynedd nesaf, gan gyflawni gwelliannau i arallgyfeirio gwledig economaidd.

  Mae angen arian cyfalaf tuag at ddatblygu adeiladau ac offer a phrynu peiriannau. Bydd y sector preifat/masnachol a Choleg Cambria yn denu buddsoddiad anuniongyrchol o £5m yr un, fel arian cyfatebol i'r gofyn o'r cais Cynllun Twf.

  Cyfanswm cost cyfalaf y prosiect yw £20m.

  Caiff elfen gyfalaf y prosiect ei chyflawni o fewn 2 flynedd i'r arian gael ei sicrhau.

- **Canolfan Ragoriaeth Twristiaeth a Lletygarwch Gogledd Cymru [Prif Ariannwr: Grŵp Llandrillo Menai]**

  Nod y Ganolfan Ragoriaeth Twristiaeth a Lletygarwch yw datblygu sgiliau sydd wedi'u targedu, ymchwilio i gynnyrch a chefnogi busnesau ledled y Gogledd. Bydd yn ceisio cynyddu gwytnwch busnesau twristiaeth, cefnogi datblygu swyddi twristiaeth gwerth uchel a chynaliadwy, sicrhau

bod twristiaeth yn ddyhead fel dewis gyrfa a chefnogi twf a gwerth y diwydiant twristiaeth yn y Gogledd.

Bydd yn gweithredu mewn partneriaeth â'r sector preifat fel model prif ganolfan a lloerennau. Bydd y canolbwynt rhagoriaeth sgiliau sylfaenol yn gyfleuster newydd pwrpasol yng Ngholeg Llandrillo yn Llandrillo yn Rhos, gyda llawer o'r hyfforddiant a'r datblygiad yn cael eu cyflawni gan fusnesau twristiaeth sy'n bartneriaid ledled y rhanbarth, wedi'u cefnogi gan y dechnoleg darparu hyfforddiant ddiweddaraf mewn cyfleusterau hyfforddi pwrpasol.

Bydd y brif ganolfan a'r lloerennau yn darparu hyfforddiant, arddangosfeydd, sesiynau blasu a phrofiad gwaith go iawn i nifer o garfannau yn cynnwys: disgyblion ysgol, dysgwyr ôl-16 llawn amser, prentisiaid a'r rheini nad ydynt mewn cyflogaeth, addysg na hyfforddiant. Caiff cyfleusterau eu datblygu a fydd yn cefnogi datblygu'r sgiliau y mae galw amdanynt ledled y sector gyda photensial i bob lloeren ddatblygu maes gwahanol o hyfforddiant. Yn rhan annatod o hyn fydd y ffaith y bydd pob lloeren yn ymrwymo i weithredu cynllun prentis o safon uchel a allai fod mewn partneriaeth gyda busnesau llai neu rhai mwy newydd eraill.

Mae ymgysylltiad a chefnogaeth gref yn cael eu harddangos gan y sector preifat gyda'r partneriaid sy'n cymryd rhan hyd yma yn cynnwys Zipworld, Surf Snowdonia, Camu i'r Copa/Always Aim High, Continuum/Parc Gelligyffwrdd, Dylan's, Twristiaeth Gogledd Cymru, British Hospitality Association, Cymdeithas Lletygarwch Llandudno, Cyngor Sir Wrecsam, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, DWP/JCP. Mae llythyrau wedi'u derbyn gan nifer o'r partneriaid hyn i gofrestru eu diddordeb yn ffurfiol yn y prosiect.

Nod y prosiect yw cyflawni 45 o brentisiaethau iau newydd a 50 o gyfleoedd prentisiaethau newydd, gyda 480 o gymwysterau lletygarwch a thwristiaeth lefel 1 i 3 ar gael yn y Brif Ganolfan a'r Lloerennau ledled y Gogledd.

Mae angen arian i sefydlu'r model prif ganolfan a lloerennau, gyda'r potensial i ddenu £1.25m o fuddsoddiad anuniongyrchol gan y sector preifat a £5m o fuddsoddiad gan Grŵp Llandrillo Menai.

Rhagwelir mai cyfanswm cost y prosiect yw £16.25m.

Mae amserlen ar gyfer cyflawni'r prosiect yn cael ei datblygu ar hyn o bryd.

- **Canolfan Ragoriaeth Peirianneg Rheilffyrdd Gogledd Cymru**
  [Prif Ariannwr: Grŵp Llandrillo Menai]

Y pwrpas yw datblygu sgiliau'r gweithlu mewn peirianneg rheilffyrdd sy'n cefnogi gwelliannau isadeiledd rheilffyrdd yng Nghymru a Gogledd Orllewin / Canolbarth Lloegr.

Wedi'i alinio â'r dyheadau sydd wedi'u nodi yn Growth Track 360, Prosbectws Rheilffyrdd y Gorllewin a Chymru a thrafodaethau rhwng Network Rail, Grŵp Llandrillo Menai a Chyngor Sir Ddinbych, bydd y prosiect hwn yn darparu gweithlu rhanbarthol medrus iawn, all gefnogi'r gwelliannau isadeiledd rheilffyrdd sylweddol sydd eu hangen ledled y Gogledd. Er mwyn cyflawni hyn, caiff Canolfan Ragoriaeth Peirianneg Rheilffyrdd Gogledd Cymru newydd ei datblygu yn nhref y Rhyl.

Bydd y ganolfan yn gartref i ystod eang o gyfleoedd datblygu sgiliau ar draws y sbectrwm eang o beirianneg rheilffyrdd. Cynigir hyfforddiant i'r rheini sy'n chwilio am waith ac i'r rheini sy'n dymuno cynyddu eu sgiliau. I ddechrau, bydd y ganolfan yn canolbwyntio ar beirianneg signal er mwyn bodloni gofynion y diweddaru sy'n digwydd ar hyn o bryd i lein y Gogledd.

Nod y prosiect fydd cyflawni 100 o ddiwrnodau hyfforddiant i uwch sgilio, 24 o brentisiaethau iau newydd, 36 o hyfforddeion peirianneg rheilffyrdd a 24 o brentisiaethau peirianneg rheilffyrdd bob blwyddyn. Caiff rhaglen addysg uwch newydd mewn peirianneg rheilffyrdd ei datblygu ym mlwyddyn dau.

Mae angen arian cyfalaf i ariannu datblygu'r isadeiledd ar gyfer y cyfleuster a bydd yn denu £0.5m gan Network Rail, ynghyd â £3.5m gan Grŵp Llandrillo Menai.

Cyfanswm cost cyfalaf y prosiect yw £7.5m.

Mae'n bosib y gellir dechrau adeiladu'r ganolfan yn haf 2019 gan gwblhau'r flwyddyn ddilynol.

- **STEM Rhanbarthol - Cyflawni Rhagoriaeth mewn Datblygu Sgiliau**
  [Prif Ariannwr: i'w gadarnhau - gyda'r Bartneriaeth Sgiliau Ranbarthol ar hyn o bryd]

  Mae'r Prosiect hwn yn ei gamau datblygu cychwynnol ac mae'r Bartneriaeth Sgiliau Ranbarthol yn edrych ar ei sgôp ar hyn o bryd, gan sicrhau ei fod yn rhyngblethu â phrosiectau eraill sy'n ymwneud â STEM sy'n digwydd yn y rhanbarth.

- **Canolfan Ragoriaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol gydag Addysg Uwch Gogledd Cymru - Cyflawni Rhagoriaeth mewn Datblygu Sgiliau**
  [Prif Ariannwr: I'w gadarnhau - gyda'r Bartneriaeth Sgiliau Ranbarthol ar hyn o bryd]

  Mae'r Prosiect hwn yn ei gam cysyniadol ac mae'r Bartneriaeth Sgiliau Ranbarthol wedi comisiynu darn o waith er mwyn deall gofynion sgiliau'r rhanbarth ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol, er mwyn hysbysu'r broses o chwilio am ddatrysiad.

- **Canolfan Ragoriaeth Sgiliau Awtomatiaeth Ddigidol- Cyflawni Rhagoriaeth mewn Datblygu Sgiliau**
  [Prif Ariannwr: I'w gadarnhau - gyda'r Bartneriaeth Sgiliau Ranbarthol ar hyn o bryd]

  Mae'r prosiect hwn yn gyd-ddibynnol ar y prosiect Sgiliau Digidol i Ogledd Cymru. Mae'r Prosiect hwn yn ei gam cysyniadol ac mae'r Bartneriaeth Sgiliau Ranbarthol wedi comisiynu darn o waith er mwyn deall gofynion sgiliau'r rhanbarth ar gyfer awtomatiaeth ddigidol, er mwyn hysbysu'r broses o chwilio am ddatrysiad.

8. Rhaglen Trafnidiaeth Strategol

Bydd y Rhaglen hon yn cynnwys Prosiectau i wella isadeiledd trafnidiaeth lleol i gefnogi hygyrchedd a chysylltedd.

- **Prosiect Trafnidiaeth Strategol**
  [Prif Ariannwr: 6 Awdurdod Lleol]

  Pwrpas y prosiect yw gwella cysylltedd trafnidiaeth ledled y Gogledd. Mae'r rhwydwaith trafnidiaeth yn ddibynnol iawn ar geir preifat a cherbydau nwyddau i wasanaethu busnes a thwristiaeth. Mae amseroedd teithiau yn hir, mae mwyfwy o dagfeydd ar y rhwydwaith ffyrdd, mae darpariaeth trafnidiaeth gyhoeddus yn dameidiog ac ychydig iawn o integreiddio sydd rhwng y gwahanol ddulliau trafnidiaeth.

  Bydd y prosiect yn cyflawni nifer o Barthau Trafnidiaeth Integredig ledled y Gogledd. Ardaloedd yw'r rhain lle ceir gwrthdaro rhwng siwrneiau lleol a theithio pellter hirach ar y rhwydwaith ffyrdd

strategol. Mae hyn yn achosi pwyntiau penodol o dagfeydd, gan effeithio ar fynediad i gyflogaeth a gwasanaethau, lleihau'r gallu i deithio i'r gwaith ac ychwanegu costau i gadwyni cyflenwi busnesau.

Mae Parthau Teithio Integredig wedi'u hadnabod ar gyfer y lleoliadau a ganlyn**:**

- Coridor Glannau Dyfrdwy
- Yr A483 a Chanol Tref Wrecsam
- Prestatyn, Abergele, Llanelwy a Llandudno, Conwy, Bae Colwyn
- Coridor Menai Caernarfon
- Gogledd Ynys Môn

Yn ogystal, mae rhai prosiectau ar draws y rhanbarth wedi'u hanelu at baratoi'r tir ar gyfer datgarboneiddio trafnidiaeth, gwella integreiddio rhwng dulliau trafnidiaeth a darparu datrysiadau trafnidiaeth gyhoeddus mewn ardaloedd gwledig ac ymylol sy'n ddibynnol ar geir preifat ar gyfer trafnidiaeth ar hyn o bryd.

Mae angen arian er mwyn cyflawni prosiectau trafnidiaeth cysylltiedig yn yr ardaloedd sydd wedi'u hadnabod uchod. Caiff y prosiect ei gyflawni rhwng Mawrth 2019 a Mawrth 2024.

Mae'r prosiect yn cefnogi'r holl brosiectau eraill yn y cais Cynigiad ac mae'r deilliannau a'r allbynnau yn debygol o fod yn gysylltiedig ag amcanion trafnidiaeth yn hytrach na swyddi penodol a buddsoddiad preifat. Yn sylfaenol, mae trafnidiaeth yn hwyluso twf economaidd a heb yr ymyraethau sy'n cael eu datblygu, bydd y twf yn cael ei rwystro. Mae'r deilliannau i'w cyflawni o'r prosiect fel a ganlyn:

- Galluogi i fusnesau gael mynediad at farchnadoedd, nwyddau, gwasanaethau a llafur
- Y boblogaeth leol yn cael mynediad i gyflogaeth, addysg a gwasanaethau
- Ymwelwyr yn cael mynediad i gyrchfannau, llety ac atyniadau yn y rhanbarth
- System trafnidiaeth integredig llwyr sy'n galluogi i deithiau car nad ydynt yn rhai preifat gael eu gwneud yn rhwydd ac yn gost-effeithiol
- Isadeiledd trafnidiaeth cynaliadwy nad yw'n difrodi'r amgylchedd

Cost y Prosiect yw £150 miliwn. Rhagwelir y bydd y Prosiect yn creu dros 1,950 o swyddi anuniongyrchol neu adeiladwaith ledled y rhanbarth.

Caiff y Prosiect ei gyflawni rhwng Ebrill 2019 a Mawrth 2024.

RHAN 8 - CYLLID AC ARIANNU

RHAGLEN	COSTAU AC ARIANNU					Safle Cyfredol
	Cyfanswm Buddsoddiad / Costau	Cyfraniad Uniongyrchol y Sector Preifat	Cyfraniadau Eraill gan Amrywiol Bartneriaid	Cyfraniad y Cynllun Twf Rhanbarthol		
				Cyfalaf	Refeniw	
1. Cysylltedd Digidol						
1.1. Prosiect Cysylltedd Digidol Gogledd Cymru	£56.7m	-	£29.2m	£27.5m	-	2
1.2. Prosiect Canolfan Prosesu Signal Digidol	£7.6m	£2.5m	£2.1m	£3m	-	1
1.3. Prosiect Sgiliau Digidol i Ogledd Cymru**	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol
2. Datblygu Tir ac Eiddo						
2.1. Prosiect Safle Strategol Bodelwyddan	£22m	£12m	-	£10m	-	8
2.2. Prosiect Safle Strategol Warren Hall	£15m	-	-	£15m	-	9
2.3. Prosiect Safle Strategol Parc Technoleg Wrecsam	£11m	£2m	-	£9m	-	amherthnasol
2.4. Prosiect Safle Strategol Bryn Cegin, Bangor	£12m	-	-	£12m	-	16
2.5. Prosiect Cronfa Eiddo Rhanbarthol	£41.2m	£20m	-	£20m	£1.25m	5
2.6. Prosiect Sbarduno Tai	£40m	-	£10m	£30m	-	4
3. Mynediad Blaengar i Ynni						
3.1. Prosiect Porthladd a Morglawdd Caergybi	£80m	£45m	-	£35m	-	7
3.2. Prosiect Gorsaf Bŵer Trawsfynydd	£10.1m	-	-	£10.1m	-	10
3.3. Prosiect Morlais	£28m	-	£19m	£9m	-	12
3.4. Prosiect Rhwydwaith Ynni Lleol Blaengar	£18m	-	£6m	£12m	-	19
4. Canolbwynt Technoleg ac Arloesedd Blaengar						
4.1. Prosiect Canolfan Ynni Cynaliadwy a Chatapwlt Ynni Niwclear Arfaethedig	£87.3m	-	£68.6m	£18.7m	£3.5m	3
4.2. Prosiect Canolfan Opteg a Pheirianneg Menter	£30.7m	-	£20.3m	£10.4m	-	14
4.3. Ffatri 3D y DU	£14.9m	-	£3.9m	£11.05m	-	14
4.4 Prosiect Canolbwynt Economi Gwledig Glynllifon	£13m	-	£3m	£10m	-	18
4.5. Prosiect Canolfan Technoleg Amgylcheddol ac Achredu Diwydiannol	£29.1m	£1m	£20.1m	£8m	-	21
4.6. Prosiect Canolfan Fwyd Wrecsam	£12m	£9m	-	£3m	-	amherthnasol
5. Cronfa a Chanolbwynt Twf Busnes Rhanbarthol						
5.1. Cronfa Twf Busnes Rhanbarthol Gogledd Cymru (RBGF)	£52.5m	-	£0.75m	£41.6m	£10.9m	17
6. Llwybrau i Sgiliau a Chyflogaeth						
6.1. Porth Gwybodaeth a Chyngor	£15.2m	£1.5m	£0.75m	-	£13.021m	11
6.2. Llwybr Cyflogadwyedd	£0.321m	-	-	-	£0.321m	22
7. Canolfannau Rhagoriaeth Sgiliau						
7.1. Fferm Carbon Niwtral - Canolfan Ynni Adnewyddadwy a Thechnoleg Digidol Fanwl	£20m	£5m	£5m	£10m	-	13
7.2. Canolfan Ragoriaeth Twristiaeth a Lletygarwch Gogledd Cymru	£16.25m	£1.25m	£5m	£10m	-	15
7.3. Canolfan Ragoriaeth Peirianneg Rheilffyrdd Gogledd Cymru	£7.5m	£0.5m	£3.5m	£3.5m	-	20
7.4. STEM Rhanbarthol - Cyflawni Rhagoriaeth**	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol
7.5. Iechyd a Gofal Cymdeithasol gydag Addysg Uwch Gogledd Cymru - Cyflawni Rhagoriaeth**	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol
7.6. Awtomatiaeth Ddigidol Gogledd Cymru - Cyflawni Rhagoriaeth**	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol
8. Trafnidiaeth Strategol						
8.1. Prosiect Trafnidiaeth Strategol Rhanbarthol	£150m	-	£75m	£75m	-	6
CYFANSWM:	**£790.3M**	**£99.7M**	**£272.2M**	**£393.8M**	**£28.95M**	

gwerth buddsoddiad y sector preifat a gyflawnir o ganlyniad uniongyrchol i'r prosiect sy'n cael ei gyflawni

***** wrthi'n cael eu datblygu***

RHAGLEN	Swyddi Anuniongyrchol / Adeiladwaith	Creu Swyddi Uniongyrchol	Buddsoddiad Sector Preifat Uniongyrchol	Buddsoddiad Anuniongyrchol y Sector Preifat *	Gwell Sail Sgiliau	Safle Cyfredol
1. Cysylltedd Digidol						
1.1. Prosiect Cysylltedd Digidol Gogledd Cymru	3,600	amherthnasol	amherthnasol	£250m	Effaith Ganolig	2
1.2. Prosiect Canolfan Prosesu Signal Digidol	120	160	£2.5m	£15m	Effaith Uchel	1
1.3. Prosiect Sgiliau Digidol i Ogledd Cymru**	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol	amherthnasol
2. Datblygu Tir ac Eiddo						
2.1. Prosiect Safle Strategol Bodelwyddan	3000	-	£12m	£185m	Effaith Ganolig	8
2.2. Prosiect Safle Strategol Warren Hall	4,000	-	-	£55m	Effaith Ganolig	9
2.3. Prosiect Safle Strategol Parc Technoleg Wrecsam	500	1,000	£2m	£32.4m	Effaith Ganolig	amherthnasol
2.4. Prosiect Safle Strategol Bryn Cegin, Bangor	250	-	-	£15m	Effaith Ganolig	16
2.5. Prosiect Cronfa Eiddo Rhanbarthol	2,500	-	£20m	£180m	Effaith Ganolig	5
2.6. Prosiect Sbarduno Tai	1,200	-	-	£190m	Effaith Ganolig - Uchel	4
3. Mynediad Blaengar i Ynni						
3.1. Prosiect Porthladd a Morglawdd Caergybi	1,400	1,250	£45m	£80m	Effaith Ganolig - Uchel	7
3.2. Prosiect Gorsaf Bŵer Trawsfynydd	2,500	250	-	£2bn	Effaith Uchel	10
3.3. Prosiect Morlais	300	300	£0.4m	£5m	Effaith Ganolig	12
3.4. Prosiect Rhwydwaith Ynni Lleol Blaengar	190	25	-	£3m	Effaith Ganolig	19
4. Canolbwynt Technoleg ac Arloesedd Blaengar						
4.1. Prosiect Canolfan Ynni Cynaliadwy a Chatapwlt Ynni Niwclear Arfaethedig	900	90	-	£21m	Effaith Uchel	3
4.2. Prosiect Canolfan Opteg a Pheirianneg Menter	370	145	-	£31.4m	Effaith Uchel	14
4.3. Ffatri 3D y DU	200	92	-	£46.9m	Effaith Uchel	14
4.4 Prosiect Canolbwynt Economi Gwledig Glynllifon	170	80	-	-	Effaith Uchel	18
4.5. Prosiect Canolfan Technoleg Amgylcheddol ac Achredu Diwydiannol	350	50	£1m	£11.2m	Effaith Uchel	21
4.6. Prosiect Canolfan Fwyd Wrecsam	130	60	£9m	-	Effaith Ganolig	amherthnasol
5. Cronfa a Chanolbwynt Twf Busnes Rhanbarthol						
5.1. Cronfa Twf Busnes Rhanbarthol Gogledd Cymru (RBGF)	-	1,250	-	£97.6m	Effaith Ganolig	17
6. Llwybrau i Sgiliau a Chyflogaeth						
6.1. Porth Gwybodaeth a Chyngor	-	-	£1.5m	-	Effaith Uchel	11
6.2. Llwybr Cyflogadwyedd					Effaith Uchel	22
7. Canolfannau Rhagoriaeth Sgiliau						
7.1. Fferm Carbon Niwtral - Canolfan Ynni Adnewyddadwy a Thechnoleg Digidol Fanwl			£5m		Effaith Uchel	13
7.2. Canolfan Ragoriaeth Twristiaeth a Lletygarwch Gogledd Cymru	115		£1.25m		Effaith Uchel	15
7.3. Canolfan Ragoriaeth Peirianneg Rheilffyrdd Gogledd Cymru	48		£0.5m		Effaith Uchel	20
7.4. STEM Rhanbarthol - Cyflawni Rhagoriaeth**						amherthnasol
7.5. Iechyd a Gofal Cymdeithasol gydag Addysg Uwch Gogledd Cymru - Cyflawni Rhagoriaeth**						amherthnasol
7.6. Awtomatiaeth Ddigidol Gogledd Cymru - Cyflawni Rhagoriaeth**						amherthnasol
8. Trafnidiaeth Strategol						
8.1. Prosiect Trafnidiaeth Strategol Rhanbarthol	1,950				Effaith Ganolig	6
CYFANSWM:	**23,793**	**4,752**	**£99.7M**	**£3.215BN**		

**** gwerth buddsoddiad y sector preifat a gyflawnir o ganlyniad uniongyrchol i'r prosiect sy'n cael ei gyflawni***

***** wrthi'n cael eu datblygu***

CABINET

Dyddiad y cyfarfod	19 Mehefin 2018
Testun yr Adroddiad	Gweledigaeth a Strategaeth ar gyfer Twf yr Economi yng Ngogledd Cymru: Cytundeb Llywodraethu
Aelod Cabinet	Arweinydd y Cyngor ac Aelod Cabinet dros Adfywio
Awdur yr Adroddiad	Prif Weithredwr a'r Prif Swyddog (Llywodraethu)
Math o Adroddiad	Strategol

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mabwysiadodd y Cabinet y *Weledigaeth ar gyfer Twf yr Economi yng Ngogledd Cymru* ym mis Medi 2016. Mae'r weledigaeth yn amlinellu uchelgais gyfunol a strategol ar gyfer Gogledd Cymru er mwyn datblygu isadeiledd, sgiliau a chyflogaeth a thwf busnes. Fe wnaeth cabinet y pum cyngor arall sy'n bartneriaid yn y rhanbarth fabwysiadu'r strategaeth hefyd.

Hysbyswyd y Cabinet mewn ail adroddiad ym mis Chwefror 2017 bod Gogledd Cymru wedi derbyn gwahoddiad ffurfiol i ddatblygu'r strategaeth yn Gais Cynllun Twf ar gyfer buddsoddiad cenedlaethol a chyflwyno pwerau i'r rhanbarth gan Lywodraethau'r DU a Chymru. Ar y pryd, mabwysiadwyd model cydbwyllgor statudol gan yr holl bartneriaid, fel yr un gorau ar gyfer llywodraethu'r gwaith ar y Cais.

Mae'r Pwyllgor rhanbarthol wedi mabwysiadu'r teitl Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, gan y cyn gorff ymgynghorol rhanbarthol o'r un enw. Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r Cytundeb Rhwng Awdurdodau ar gyfer cam cyntaf y gwaith rhanbarthol i'w fabwysiadu. Defnyddir y term Cytundeb Llywodraethu yn lle Cytundeb Rhwng Awdurdodau gan fod aelodau'r bartneriaeth yn mynd y tu hwnt i awdurdodau lleol yn unig. Bydd y cyn Fwrdd Uchelgais Economaidd yn dod yn grŵp rhanddeiliad gydag aelodaeth o gynrychiolwyr a ddewisir o'r sectorau twf a sylfaen sy'n ffurfio'n heconomi rhanbarthol.

Mae angen Cytundeb Llywodraethu i ffurfioli'r trefniadau cyfansoddiadol a chyflwyno pwerau i wneud penderfyniadau i'r Bwrdd o fewn cyfyngiadau penodol. Mae gan y Bwrdd ddau gam o ddatblygu'r Cais i'w rheoli. Y cam cyntaf, a fydd yn arwain at gytuno ar Gynllun Twf gyda'r Llywodraethau, yw'r cam paratoi a datblygu'r Cais. Bydd y cam hwn yn para tan ganol 2019. Yr ail gam, wedi cytuno ar y Cais, a fydd yn rhedeg o ganol 2019, fydd y cam gweithredu a chyflawni'r Cais. Mae'r Cytundeb Llywodraethu hwn yn ymdrin â'r cam cyntaf. Bydd ail Gytundeb Llywodraethu mwy

cynhwysfawr yn cael ei ddrafftio ar gyfer yr ail gam. Nid yw'r adroddiad hwn yn ceisio cyflwyno manylder cynnwys y Cais Cynllun Twf sy'n dal i ddatblygu, gan mai ei brif bwrpas yw cyflwyno'r Cytundeb Llywodraethu i'w fabwysiadu. Bydd y Bwrdd Uchelgais Economaidd yn cytuno at Gynigiad Strategol ar gyfer y Cais yn ei gyfarfod nesaf (15 Gorffennaf) a bydd hwn ar gael i aelodaeth y cyrff partner unwaith y bydd wedi'i gwblhau.

ARGYMHELLIAD	
1.	Nodir a chroesawir y cynnydd gyda datblygu'r Cais Cynllun Twf.
2.	Argymhellir y Cytundeb Llywodraethu cam cyntaf i'r Cyngor i'w fabwysiadu.
3.	Y cyflwynir drafft terfynol o Gais y Cynllun Twf i'r Cyngor i'w adolygu a chytuno iddo ym mis Medi/Hydref cyn y cam o gyrraedd Penawdau'r Telerau gyda'r ddwy Lywodraeth.

MANYLION YR ADRODDIAD

1.00	**CYNNYDD WRTH DDATBLYGU CAIS Y CYNLLUN TWF**
1.01	Mae Cais Cynllun Twf yn gynnig ffurfiol am fuddsoddiad gan y Llywodraeth a chyflwyno pwerau datganoledig. Mae gofyn i ranbarthau sy'n gwneud cais gael model llywodraethu cyfreithiol, gwydn ac atebol er mwyn cynllunio a gweithredu eu strategaeth. Disgwylir i ranbarthau fod yn barod i fuddsoddi yn eu strategaethau eu hunain, law yn llaw â'r Llywodraeth(au), mewn clustnodiadau cyfalaf, rhannu mewn benthyca cyfalaf, defnyddio tir ac asedau ac wrth ddarparu adnoddau capasiti proffesiynol a chapasiti'r prosiect. Bydd pob cais wedi trafod amcanion a thargedau. Ar gyfer Gogledd Cymru, Rhanbarth Prifddinas Caerdydd a Dinas-ranbarth Bae Abertawe, mae'r broses bidio yn cynnwys Llywodraethau'r DU a Chymru.
1.02	Ers yr adroddiad blaenorol i'r Cabinet, mae model llywodraethu o gydbwyllgor statudol wedi'i sefydlu ar 'ffurf gysgodol'. Golyga 'ffurf gysgodol' fod y Pwyllgor yn cyfarfod ac yn gweithredu drwy gytundeb ffurfiol yr holl bartneriaid ar ffurf baratoadol ond heb y capasiti i wneud penderfyniadau rhwymol ar ran y partneriaid. Mae angen Cytundeb Rhwng Awdurdodau i ffurfioli'r trefniadau cyfansoddiadol a chyflwyno pwerau i wneud penderfyniadau i'r Bwrdd o fewn cyfyngiadau penodol. Mae gan y Bwrdd ddau gam o ddatblygu'r Cais i'w rheoli. Y cam cyntaf, a fydd yn arwain at gytuno ar Gynllun Twf gyda'r Llywodraethau, yw'r cam paratoi a datblygu'r Cais. Bydd y cam hwn yn para tan ganol 2019. Yr ail gam, wedi cytuno ar y Cais, a fydd yn rhedeg o ganol 2019 ac am sawl blwyddyn, fydd y cam gweithredu a chyflawni'r Cais.
1.03	Mae'r Pwyllgor wedi mabwysiadu'r teitl Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, gan y cyn gorff ymgynghorol rhanbarthol o'r un enw. Aelodau llawn y Bwrdd yw'r chwe awdurdod unedol o fewn y rhanbarth. Mae Prifysgol Bangor,

	Prifysgol Wrecsam-Glyndŵr, Coleg Cambria a Grŵp Llandrillo Menai (Coleg) a Chyngor Busnes Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy yn aelodau ymgynghorol o'r Bwrdd. Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r Cytundeb Rhwng Awdurdodau ar gyfer cam cyntaf y gwaith rhanbarthol i'w fabwysiadu. Defnyddir y term Cytundeb Llywodraethu yn lle Cytundeb Rhwng Awdurdodau gan fod aelodau'r bartneriaeth yn mynd y tu hwnt i awdurdodau lleol yn unig.
1.04	Bydd y cyn Fwrdd Uchelgais Economaidd yn dod yn grŵp rhanddeiliad gydag aelodaeth o gynrychiolwyr o'r sectorau twf a sylfaen sy'n ffurfio'n economi rhanbarthol. Bydd y grŵp rhanddeiliaid yn grŵp cyfeirio pwysig i fewnbynnu cysyniadau a chynigion ar gyfer twf rhanbarthol, darparu cyngor a thystiolaeth arbenigol i hysbysu'r penderfyniadau a wneir, a dal y Bwrdd i gyfrif am y cynnydd gyda'r weledigaeth a'r strategaeth ranbarthol a Chais y Cynllun Twf. Gwahoddir Cadeirydd y grŵp rhanddeiliaid i fod yn aelod ymgynghorol o'r Bwrdd newydd ar ei ddisgresiwn. Bydd y berthynas ffurfiol gyda'r grŵp rhanddeiliaid, sydd yn y broses o gael ei ffurfio, yn cael ei hymgorffori yn yr ail Gytundeb Llywodraethu.
1.05	Nid yw'r adroddiad hwn yn ceisio cyflwyno manylder cynnwys y Cais Cynllun Twf, sy'n dal i ddatblygu, gan mai ei brif bwrpas yw cyflwyno'r Cytundeb Llywodraethu i'w fabwysiadu. Bydd y Bwrdd Uchelgais Economaidd yn cytuno ar Gynigiad Strategol ar gyfer y Cais yn ei gyfarfod nesaf (15 Gorffennaf) a bydd hwn ar gael i aelodaeth y cyrff partner unwaith y bydd wedi'i gwblhau. Mae pob un o'r chwe chyngor yn cael ei annog i gynnal cyfarfodydd briffio mewnol gyda'u haelodau er mwyn eu diweddaru gyda datblygiadau ac i geisio eu barn fel rhan o'r ymgynghori a'r ymgysylltu parhaus.
1.06	Mae Cais y Cynllun Twf sy'n datblygu yn seiliedig ar y prif themâu rhaglen a ganlyn:- • Tir ac eiddo • Ynni • Technoleg ac arloesedd • Twf busnes rhanbarthol • Sgiliau a chyflogaeth • Canolfannau rhagoriaeth sgiliau • Cysylltedd digidol • Trafnidiaeth strategol
2.00	**Y MODEL LLYWODRAETHU A'R CYTUNDEB LLYWODRAETHU**
2.01	Mabwysiadodd holl bartneriaid gwaith Cais y Cynllun Twf y model llywodraethu dewisol yn 2017 a bellach mae'n fodel sydd wedi ei hen sefydlu ac sydd ar y trywydd cywir i gyflwyno Cais i'r Llywodraethau er cytundeb cychwynnol o fewn 2018. Mae Cytundeb Llywodraethu wedi'i ddatblygu ar gyfer y cam cyntaf hwn o Gais y Cynllun Twf i'w fabwysiadu gan holl bartneriaid Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Mae'r Cytundeb Llywodraethu (y cyfeirir ato o hyn ymlaen fel y GA) wedi'i ddatblygu gan y rhwydwaith Penaethiaid Cyfreithiol rhanbarthol a chyda chyngor arbenigol ac annibynnol yr ymgynghorwyr cyfreithiol, Pinsents. Mae nodweddion allweddol y GA wedi'u crynhoi yn y paragraffau a ganlyn.

2.02	Mae'r Bwrdd Uchelgais Economaidd ei hun yn cynnwys cynrychiolwyr o bob awdurdod lleol (yr arweinyddion), y ddwy brifysgol a'r ddau goleg addysg bellach, a Chyngor Busnes Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy. Dros amser, caiff y Bwrdd ei gefnogi gan nifer o is-fyrddau arbenigol. Bydd yr is-fyrddau hyn yn ehangu amrediad y rhanddeiliaid sydd ynghlwm â'r model llywodraethu. Atodir adlewyrchiad diagramatig o'r Bwrdd a'r is-fyrddau yn Atodiad 2. Mae Cylch Gorchwyl drafft wedi'i baratoi ar gyfer y Bwrdd a'r is-fyrddau sy'n ymdrin ag aelodaeth; cadeirio; rolau, swyddogaethau, cyfrifoldebau a phwerau; siarad a gwneud penderfyniadau.
2.03	Cyd-bwyllgor gweithredol yw'r model llywodraethu sydd wedi'i fabwysiadu ar gyfer y bwrdd h.y. cyd-bwyllgor o bob cabinet. Nid yw'r model hwn yn ddelfrydol ar gyfer y ffordd y mae'r bwrdd yn dymuno gweithredu, er enghraifft ni all y partneriaid nad ydynt yn awdurdodau lleol fod yn aelodau gyda phleidlais o gyd-bwyllgor gweithredol, ond y model hwn yw'r un gorau sydd ar gael dan y ddeddfwriaeth bresennol. Er mwyn gweithio o amgylch y cyfyngiadau hyn, cynigir dull gweithredu lle bydd y Bwrdd yn ceisio cyflawni consensws cyn cymryd pleidlais ffurfiol. Disgwylir i fodel deddfwriaethol sy'n caniatáu cyfranogiad llawn gan yr holl bartneriaid gael ei gynnwys gan Lywodraeth Cymru yn ei Fil Diwygio Bil Llywodraeth Leol yn ddiweddarach eleni.
2.04	Mae'r GA yn cynnwys yr hawl i unrhyw ddau barti ofyn i fater gael ei ailystyried yng nghyfarfod nesaf y Bwrdd. Byddai hyn yn caniatáu cyfnod 'cnoi cil' a byddai'n rhoi mwy o amser i'r Bwrdd ddarganfod datrysiad i benderfyniadau heriol. Mae'r ddarpariaeth yn atgyfnerthu'r bwriad i weithio drwy gonsensws, ac mae'n gwarchod y partïon hynny nad oes ganddynt bleidlais ffurfiol.
2.05	Bydd rhai prif feysydd o wneud penderfyniad, a elwir yn 'faterion a gedwir yn ôl', y tu allan i awdurdod dirprwyedig y Bwrdd. Byddai angen i benderfyniad arfaethedig y Bwrdd yn achos mater sydd wedi'i gadw'n ôl gael ei ystyried a'i gytuno yn gyntaf gan bob corff partner i'r Bwrdd. Yn achos y chwe chyngor, byddai hyn yn gofyn am benderfyniad ffurfiol gan y Cabinet neu'r Cyngor. Mae'r rhestr o'r materion sydd wedi'u cadw'n ôl yn cynnwys:- • Cytuno ar swyddogaethau i'w rhoi i'r Bwrdd; • Cytuno ar gyfraniadau cyllideb blynyddol ar gyfer y Bwrdd a'r awdurdod; • Ymrwymiadau buddsoddi a benthyca a lefelau amlygiad i risg; a • Clustnodi tir ac asedau eraill i'w pŵlio.
2.06	I'r chwe chyngor, golyga hyn y bydd y penderfyniadau pwysicaf yn cael eu gwneud yn lleol, gyda gwaith y Bwrdd yn derbyn peth cyfeiriad gan yr aelodaeth ehangach. Mae darpariaethau cyfansoddiadol o'r math yma yn ffynhonnell o sicrwydd i aelodau, ac maent yn parchu ac yn rhoi gwerth ar rôl y swyddogaeth trosolwg a chraffu gyffredinol. Yn ystod y cam cyntaf hwn o waith ar y Cais, cynigir y dylai cynigion y Bwrdd ar gyfer y Cais fod yn amodol ar graffu lleol drwy'r pwyllgor trosolwg a chraffu mwyaf priodol ym mhob cyngor, yn hytrach na chyflwyno rhyw ffurf ar graffu rhanbarthol y

	gellid ei ystyried yn rhywbeth anghysbell.
2.07	Mae gan y Bwrdd y capasiti i greu Is-fyrddau a allai naill ai gael sail statudol neu sail ymgynghorol, yn dibynnu ar eu swyddogaethau, eu pwerau a'u haelodaeth. Y Byrddau cyntaf i'w creu yw'r Is-fwrdd Trafnidiaeth a'r Is-fwrdd Cyflawni Digidol. Bydd y ddau yma yn cael eu cyfansoddi'n ffurfiol fel is-bwyllgorau, ar sail statudol, fel bod ganddynt y gallu i gael pwerau wedi'u dirprwyo iddynt. Bydd y Bartneriaeth Sgiliau Ranbarthol bresennol, a grëwyd gan Lywodraeth Cymru, yn adrodd i Lywodraeth Cymru ac i'r Bwrdd fel Is-fwrdd ymgynghorol. Bydd y gyfres o Is-fyrddau yr argymhellir bod ei hangen ar gyfer ail gam Cais y Cynllun Twf yn cael ei hymgorffori i'r ail Gytundeb Llywodraethu.
2.08	Mae'r GA hefyd yn cynnwys ymrwymiadau dwyochrog rhwng y partneriaid a pha bynnag gyngor a ddewisir i fod yn awdurdod lletya i'r Bwrdd, megis atebolrwydd wedi'i rannu ar gyfer costau cyflogaeth. Bydd yr holl bartneriaid yn llofnodi'r GA er mwyn rhoi sicrwydd iddynt ynghylch hyd a lled eu hymrwymiadau a'u rhwymedigaeth.
2.09	Mae'r Cytundeb Llywodraethu a gyflwynir yma ar gyfer cam cyntaf gwaith y Bwrdd yn unig. Bydd ail Gytundeb Llywodraethu mwy cynhwysfawr yn cael ei ddatblygu a'i gyflwyno ar gyfer yr ail gam - gweithredu a chyflawni'r Cais - yn gynnar yn 2019.
3.00	**CAMAU NESAF DATBLYGU A CHYMERADWYO CAIS Y CYNLLUN TWF**
3.01	Erbyn hyn, mae Cais y Cynllun Twf ar gam pellach ei ddatblygiad gyda chynnwys y Cais ar fin cael ei flaenoriaethu yn unol â (1) dewis ac uchelgais rhanbarthol (2) cyngor anffurfiol gan y Llywodraeth ar raglenni a phrosiectau a allai fod yn gymwys am gefnogaeth ganddi a (3) asesiadau o achosion busnes.
3.02	Bydd Cais y Cynllun Twf yn symud drwy ddau gam cymeradwyo. Yn gyntaf, bydd Cytundeb Penawdau'r Telerau ar y cynnwys strategol ar gyfer datblygiad pellach ac, yn ail, cytundeb terfynol o'r cynnwys manwl wedi'i gefnogi gan dystiolaeth a dadansoddiad o'r model busnes pum achos llawn a therfynol. Ein nod yw cyrraedd Cytundeb Penawdau'r Telerau yn yr hydref eleni, a'r cytundeb terfynol erbyn blwyddyn ariannol newydd 2019/20.
3.03	Cyflwynir drafft terfynol Cais y Cynllun Twf i bartneriaid y Bwrdd a'r sawl sy'n llofnodi'r Cytundeb Llywodraethu i'w adolygu a chytuno iddo ym mis Medi/Hydref cyn y cam o gyrraedd Penawdau'r Telerau gyda'r ddwy Lywodraeth.
3.04	Nid y Cynllun Twf yw'r unig ymyrraeth i gefnogi nodau ac amcanion y weledigaeth a'r strategaeth ehangach ar gyfer y rhanbarth. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ymrwymo i fuddsoddiad cyfalaf sylweddol mewn isadeiledd trafnidiaeth yn y rhanbarth law yn llaw â'r Cais, ar y ffyrdd a'r rheilffyrdd, ac mae buddsoddiadau eraill megis agor safle Porth y Gogledd ar gyfer mewnfuddsoddi a'r Sefydliad Ymchwil Gweithgynhyrchu Uwch ym Mrychdyn. Mae'r cynllun Growth Track 360 ar gyfer buddsoddi mewn rheilffyrdd ar draws ffiniau, yn symud ymlaen ar lefel Llywodraeth y DU. Yn ddiweddar, mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi Masnachfreintiau newydd Cymru a'r Gororau gyda gwelliannau i isadeiledd a gwasanaeth.

	Mae'n bosib y gellir negodi rhaglenni buddsoddi pellach ar wahân. Mae undod y rhanbarth y tu ôl i'r weledigaeth a'r strategaeth sydd wedi'u mabwysiadu yn ffactor pwysig wrth gael pwrpas, hygrededd a dylanwad wrth negodi.

4.00	**GOBLYGIADAU O RAN ADNODDAU**
4.01	Mae Cais Cynllun Twf yn fuddsoddiad mawr mewn rhanbarth gan Lywodraethau gyda risgiau a buddion a rennir gyda'r awdurdodau lleol a'u partneriaid yn y rhanbarth. Mae capasiti buddsoddi yn ystyriaeth fawr wrth ddylunio'r Cais. Adroddir am oblygiadau cost llawn y Cytundeb Twf posib ar y cam Penawdau'r Telerau.

5.00	**YMGYNGHORIADAU SYDD EU HANGEN / SYDD WEDI'U CYNNAL**
5.01	Mae ymgynghori eang wedi bod ar draws y sectorau wrth ddatblygu'r Cais a'i gynnwys blaenoriaeth. Mae partneriaid y Cais wedi cael eu hannog i gynnal cyfarfodydd briffio mewnol gyda'u haelodaeth eu hunain. Mae ymgysylltiad gyda'r sector preifat wedi bod yn barhaus, yn bennaf drwy Gyngor Busnes Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy. Mae ymgysylltu gyda Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU yn digwydd ar lefel Ysgrifennydd y Cabinet ac Ysgrifennydd Gwladol.

6.00	**RHEOLI RISG**
6.01	Bydd asesiad risg llawn o'r Cynllun Twf posib yn cael ei adrodd ar y cam Penawdau'r Telerau. Mae dadansoddi risg wedi'i adeiladu i mewn i'r model achos busnes ar gyfer y rhaglenni a'r prosiectau sy'n rhan o ddatblygu'r Cais

.

7.00	**ATODIADAU**
7.01	Atodiad 1: Cytundeb Llywodraethu 1 Atodiad 2: Diagram o'r Model Llywodraethu

8.00	**RHESTR O'R DOGFENNAU CEFNDIR Y GELLIR CAEL MYNEDIAD ATYNT**
8.01	Gweledigaeth a strategaeth ranbarthol; Papurau rhaglen y Bwrdd Cysgodol.

9.00	**GEIRFA**
9.01	**Cytundeb Rhwng Awdurdodau neu Gytundeb Llywodraethu** – termau y gellir eu cyfnewid am gytundeb cyfreithiol rhwng partneriaid cydweithredol i reoleiddio gweithio'n gyfansoddiadol a rhannu risg a buddion.

	Cynllun Twf - arian a ddarperir i Bartneriaethau Menter Leol yn Lloegr, a phartneriaethau awdurdod lleol yng Nghymru, ar gyfer rhaglenni ymyraethau economaidd sy'n rhoi buddion i'r rhanbarth a'i economi. **Cytundebau Datganoli**- nid oes fformat penodedig iddynt, ond maent yn cynnwys datganoli pwerau a chyllidebau er mwyn cyflawni rhaglenni a gwasanaethau ymyrraeth ledled y rhanbarth. **Cyngor Busnes Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy** - corff cynrychioladol yn seiliedig ar aelodaeth o'r sectorau preifat a busnes yn isranbarth Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy **Cynghrair Merswy a Glannau Dyfrdwy** - partneriaeth o gynghorau Sir y Fflint, Wrecsam, Wirral a Gorllewin Swydd Caer a Chaer, gyda'r sector preifat a'r sefydliadau addysg, yn gweithio gyda'i gilydd er mwyn cael twf economaidd cynaliadwy yn y rhanbarth trawsffiniol. **Model Busnes Pum Achos** - dull sydd wedi'i sefydlu ar gyfer gwneud achosion busnes i gefnogi cynigion am fuddsoddiad a weithredir dan ganllawiau'r Trysorlys.